

Metal Fırtına 5. yılında... "İşgal, grev, direniş!"

Metal Fırtına bir kez daha, temel toplumsal bir güç olan işçi sınıfının birleşik eylem gücünü ortaya koydu. Yanısıra bu direniş, filli meşru mücadele yöntemlerinin işçilerin bilinçlerine kazınmasında özel bir rol oynadı. Metal işçileri, yasaları

aşarak gerçekleştirdikleri fabrikaları terk etmeme eylemleri ile, çoktan bağitlanmış olan toplu sözleşmeyi tanımayarak, güncellenmesini istediler.

Greif Direnişinde öne çıkan "işgal, grev, direniş" sloganı, metal fırtınada da

hayat buldu. Greif Direnişinin de öğreticiliğiyle, sınıf mücadelesinin önündeki temel engellerden biri olan sendikal bürokrasiyle açık bir hesaplaşmaya tanık olundu.

s.12

Sosyalist
Siyasal Gazete

Sayı: 2020 Özel / 3
26 Mayıs 2020

Kızıl Bayrak

www.kizilbayrak45.net

Salgında ölen her bir işçinin kanını ellerinde taşıyanlardan

Hesap sormak için...

Meslek odalarına yönelik saldırılar gündemde

Kendisine muhalif olan her kesimi susturmaya çalışan iktidar son dönemde meslek odalarını da hedef tahtasına çaktı.

Çocuk istismarı ve çürüten düzen gerçekliği

Çocuklar, iktidarın bizzat yönlendirmesiyle daha fazla şiddete ve istismara uğramamakta, düzenin tüm pisliklerine daha fazla maruz kalmaktadır.

Balkanlar'da derinleşen çatışma dinamikleri

Geride kalan 12 yıllık süre içerisinde Sırbistan ve Kosova ilişkileri daha da gerilimli bir yeni dönemece girmiş görünüyor.

Metal Fırtına ve sol hareket - S. Soysal

s.14

Sendikal bürokrasiyi aşarak yeni fırtınalara... - C. Berkay

s.16

Pandemi ve sendikal düzen

İçinden geçmekte olduğumuz pandemi dönemi, sınıf hareketinin yapısal sorunlarının daha da görünür hale gelmesine vesile oldu. Salgın koşulları ve buna bağlı olarak yaşanan gelişmeler işçi sınıfının verili tablosuna, mevcut sendikal yapının misyonuna, sermaye ile devlet ilişkisine ve birçok yönüyle kapitalist düzenin temel gerçeklerine ayna tuttu.

Sınıflar mücadelesi tarihi böylesi özgün süreçlere tanıklık etmiştir. Kimi zaman iki sınıfın doğrudan karşı karşıya geldiği çetin mücadeleler, kimi zaman da en durağan dönemlerde ortaya çıkan beklenmedik olaylar, sistemin temel çelişkilerini su yüzeyine çıkarır. Özel bir çabaya gerek kalmadan gerçekler tüm topluma kendini dayatır.

Türkiye'deki mevcut sendikal yapıdan yansıyan "yeni" gelişmeleri de bu bağlamda ele almak gerekiyor.

Düzen sendikacılığının geldiği yer Türkiye'de sınıf hareketi üzerinde bir kambura dönüşmüş bulunan bürokratik sendikal yapının nasıl bir misyonla hareket ettiğini görmek için, son 5-6 yılın olaylarına bakmak bile yeterlidir. Bu açıdan Greif İşgali'ni ve ortaya çıkardığı verileri hareket noktası almak yanlış olmayacaktır.

Zira Greif İşgali ve akabinde yaşananlar, sözde "en ileri" sendikal yapı olduğunu iddia eden DİSK'in dahi nasıl bir konumda olduğunu, nasıl bir çürümeyi yaşadığını gözler önüne sermiştir. O dönem Greif İşgali'ni değerlendiren komünistler, sendikal düzene ilişkin olarak şu gerçeğin altını çizmişlerdir:

"Greif Direnişi artık sınıf hareketi için devrimci bir modeldir; onun örnek pratiği, artık devrimci sendikal anlayışın, ör-

gütlenmenin ve işleyişin de yeni devrimci normdur. Greif Direnişi bu bakımdan da sınıf hareketinin devrimci geleceğidir. Bundan böyle sendikal cephede bunun dışındaki her türden yapı, anlayış ve uygulama, düzen sendikacılığı kapsamında kalacaktır. Rengin pembe ya da sarı olması esasa ilişkin bir fark oluşturmaya-caktır." (Greif Direnişi işçi sınıfı hareketinin devrimci geleceğidir! - www.tkip.org)

Greif İşgali'nin ardından yaşanan bir dizi gelişme komünistlerin bu değerlendirmesini döne döne doğruladı. Metal Fırtnası'nda yaşananlar, grev yasakları karşısında alınan utanç verici tutumlar, ihanet zincirini perçinleyen TİS süreçleri, hepsi bir arada düzen sendikacılığı adına öne çıkan örnekler oldu.

Dünya kadar ihanetçi ya da uzlaşmacı sıfatlarıyla anılan sendikal anlayışlar, kendi gerçek konumlarını işçi sınıfından gizleme ihtiyacı duyuyorlardı. Yaptıkları her şeyin "işçi sınıfının çıkarına" olduğu yalanıyla, sınıfı ve emekçileri aldatmayı, dolayısıyla denetlemeyi özel bir çabaya konu ediyorlardı.

Ancak pandemi döneminde mevcut sendikal hareketten yansıyanlar, Türk-İş ve Hak-İş'in TİSK'le el ele vererek yaptıkları son açıklama, sendika bürokratlarının artık gerçek konumlarını gizleme ihtiyacı duymadıklarını gösteriyor.

Salgın günlerinde, işçiler ölümlerine burun buruna çalıştırılırken, tümüyle sermayenin taleplerinden oluşan bir metnin altına imza atmaları, Türk-İş ve Hak-İş bürokratlarının ihanetin ötesine geçerek alenen sınıfsal tutum aldıklarının beyanı oldu. Elbette bu dün de böyleydi. Sınıf devrimcilerinin sendikaların tepesine

çöreklenmiş olan bürokratik kastı burjuvazinin işçi sınıfı içerisindeki ajanları olarak nitelermeleri nedensiz değildi. Bugün farklı olan, tam bir arsızlıkla her türlü sınırı aşmaları. Sergiledikleri küstahlık, dünün ihanetçi, sınıf işbirlikçisi sıfatıyla hareket eden bürokrat takımının "yeni normal" olsa gerek.

SINIFA KARŞI SINIF!

Kapitalistler salgın günlerinde devletiyle, sermaye örgütleriyle, sendikal bürokrasiyle birlikte bütünlüklü ve açık bir sınıfsal bir tutumla hareket ediyorlar.

İşçi sınıfı da her bakımdan örgütlü burjuva düzen karşısında kendi bağımsız devrimci sınıf konumuyla hareket etmelidir. İşçileri ölümlerine burun buruna çalıştıran sermayenin ve onun dolaysız bir parçası olarak hareket eden sendika bürokrasisinin karşısına "sınıfa karşı sınıf" tutumuyla çıkmalıdır.

"Sınıfa karşı sınıf" tutumu demek, kapitalistlerin, onların işbirlikçilerinin ve sermaye devletinin karşısına örgütlü ve politik bir güç olarak çıkabilmek demektir. Fabrikalardan başlayarak bağımsız taban örgütlenmeleri ile birliğimizi sağlamak, bu sayede bürokratik kastın denetimini aşarak sendikalarımızı gerçek mücadele mevzileri haline getirmek demektir. Böylece girişeceğimiz mücadeleler içinde güç biriktirerek, bilincimizi geliştirerek, sermayenin ve devletinin karşısına bir sınıf olarak çıkabilmek demektir.

Salgında ölen her bir işçinin kanını ellerinde taşıyan kapitalistlerden, onların hizmetindeki devletten ve sendika ağlarından hesap sormanın başka bir yolu bulunmamaktadır.

Kapitalistler salgın günlerinde devletiyle, sermaye örgütleriyle, sendikal bürokrasiyle birlikte bütünlüklü ve açık bir sınıfsal bir tutumla hareket ediyorlar. İşçi sınıfı da her bakımdan örgütlü burjuva düzen karşısında kendi bağımsız devrimci sınıf konumuyla hareket etmelidir. İşçileri ölümlerine burun buruna çalıştıran sermayenin ve onun dolaysız bir parçası olarak hareket eden sendika bürokrasisinin karşısına "sınıfa karşı sınıf" tutumuyla çıkmalıdır.

DİSK ne yapıyor?

Sendikalarımıza çöreklenmiş bürokratların tablosu hakkında pek çok işçinin fikri var. Bu bürokratik kast, hak kazanımları için mücadele etmek bir yana, hak gasplarına bile tepki göstermiyor. Bir-iki söylemi dile getirmek dışında bir şey yapmıyorlar. Özellikle içinden geçtiğimiz pandemi sürecinde bu utanç verici tutumları daha da belirginleşti.

AKP-MHP rejiminin işçileri çalışmaya zorlamasından dolayı fabrikalar hastalığın merkezi haline geldi. Yüzlerce işçi virüs nedeniyle hayatını kaybetti. Buna rağmen sendika bürokrasisinden ciddiye alınabilecek bir ses çıkmadı/çıkılmıyor. Rejim ve sermaye işçileri ölüme sürüyor ama bu kastın mensupları kollarını dahi kıpırdatmadı/kıpırdatmıyor. Salgın sürecinde karşıladığımız 1 Mayıs ise, bu perişanlığın çarpıcı bir resmi oldu.

Bu süreci “devlete görevlerini hatırlatmakla” geçiştiren DİSK bürokratları, aynı ataleti sürdürüyor. 14 Mayıs’ta “Covid-19 ve sonrasında DİSK’in Çalışma Yaşamı Yol Haritası”nı açıklayan DİSK yönetimi “lütfen sendikacılığı”na devam ediyor. Neo-liberal kapitalizmin iflasını bildiren yol haritası, yeni bir toplumsal düzen öneriyor. Hem de sermaye devletine!

Salgınla mücadelenin aklın ve bilimin ışığında, emek ve meslek örgütleri katılımı ile şeffaf bir şekilde yürütülmesi gerektiğini söyleyen DİSK yönetimi; “çalışma sürelerinin kısaltılmasını, 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği yasası kapsamında çalışanların sağlık hakkının korunmasını, işyerlerinde düzenli toplanan sağlık

kurulları oluşturulmasını, covid-19’un meslek hastalığı kabul edilmesini” öneriyor. Ayrıca AKP-MHP rejiminin salgın bahanesiyle askıya aldığı sendikal haklar alanında Temmuz ayından itibaren olağan TİS prosedürüne dönülmesi, sendikalaşma önündeki engellerin (işkolu, işyeri barajı vb.) kaldırılması gibi talepler de ileri sürülüyor.

İşçilerin iş ve gelir güvencesine dair hazırlanan başlıkta ise işten çıkarma yasağının devam etmesini talep eden DİSK yönetimi, işten çıkarma yasağı sürecinde duran fabrikalardaki işçilere kısa çalışma ödeneği uygulanması gerektiğini ifade ediyor. İşsizlik Sigortası Fonu’nun bu süreçte işçilere tahsis edilmesini öneren DİSK bürokratları, halen sermayenin kalsalarına dokunmaktan özenle kaçınıyorlar.

Sermaye devletinden ekonomi alanında ‘kamucu politikalar’ belirlemesini isteyen DİSK bürokratları, salgın günlerinde artan kadın işsizliği, kadına yönelik şiddet ve ev içi iş yükünün ağırlaştığına dikkat çekiyor. Rapor, cinsiyetçi toplumsal işbölümünün kadınların yükünü artırdığı saptıyor, bu alandaki önlemlerin artırılmasını, 6284 sayılı yasanın etkin bir şekilde uygulanmasını ve ILO’nun 190 sayılı Sözleşmesini onaylanmasını talep ediyor.

Salgının başlangıcından itibaren önerileri hükümet tarafından karşılanmadı diye yakınan DİSK yönetimi, bu talepler uğruna mücadelenin önümüzdeki -yani ricalarının- devam edeceğini “müjdeliyor”. Şu ana kadar yaptıklarının, ileride yapacaklarının teminatı olduğunu dü-

şünürsek; bu “mücadele” ilanının kapitalistleri ve saray rejimini taviz vermeye zorlamasını beklemek, en hafif deyimle abesle iştigal olacaktır.

İYİ NİYET GÖSTERGESİ Mİ, BİLİNÇLİ BİR TUTUM MU?

DİSK yönetiminin yeni bir toplumsal düzen için sermaye devletine bir dizi öneri iletilmesini, bu bürokratların iyi niyetine mi yormak gerekir yoksa uzlaşmacılığın yarattığı bir sınıf körlüğüne mi? Sermayeden böyle bir şey talep etmek için gerçeklik duygusunun yitirilmesi gerekiyor. DİSK şefleri de biliyor ki, rica-minnetle işçi sınıfının bir şey kazandığına tarih tanıklık etmemiştir.

Kapitalist toplum temel olarak iki sınıfa ayrılır ve bu iki sınıfın çıkarları birbirine taban tabana zıttır. Bu ise kesintisiz sınıf kavgası demektir. Nitekim işçi sınıfının 200 yılı aşkın tarihinin gösterdiği gibi en basit haklar bile ancak sınıfa karşı sınıf ekseninde geliştirilen mücadele ile kazanılmıştır. 8 Martlar, 1 Mayıslar, Kaveller, 15-16 Haziranlar, DİSK’in kuruluşu dahi bu gerçeği işaret etmiyor mu? Bu salgın koşullarında işçileri fabrikalara doldurup salgınla/ölümle baş başa bırakan bir rejimden kim için neyi istiyorlar?

“Devrimci sınıf sendikacılığı” yerine “çağdaş sendikacılığı” diline pelesenk eden DİSK yönetimi, ‘sınıf savaşı’ yerine ‘sınıf işbirlikçiliğini’ kendine düstur edinmiş görünüyor. İşçilerin canına kast edilen bu günlerde dahi mücadeleden kaçanlar, uzlaşmacı kimliklerine uygun bir şekilde süreci bir takım önerilerle yürütmeye çalışıyorlar. Dinci-faşist rejimin önerisini zerre kadar ciddiye almadığını elbette onlar da biliyor. Ama bir şey yapmış görünmek de istiyorlar.

Görünen o ki, işçi sınıfı ile yaşam koşulları ve dolayısıyla ideolojik olarak da aralarındaki mesafe açıldıkça, bürokratlar düşman sınıfın kampına yaklaşıyorlar. Benimsedikleri ideolojik bakış ise mücadele yöntemlerini belirliyor. Pratikleri ne iddia ne cüret ne cesaret kaldığını gösteriyor. Bu icazetçi bakışta işçi sınıfına bir şey kazandırmadığı gibi elinde olanı da yitirmesine yol açıyor.

Kısacası yüzlerini temsil etme iddiasında oldukları işçi sınıfına değil, sermaye devletine dönmeleri de son derece bilinçli bir ideolojik tutumdur.

Şu günlerde 5. yılına girdiğimiz Metal Fırtına ise bu bürokratik zihniyeti silip atacak potansiyelin açığa çıkışıydı. O günden bugüne yerli yerinde duran sorunlara yeniyi yaratacak dinamiklerdir aynı zamanda. İşçi sınıfı gerçek öncüsüyle buluştuğunda sınıf kavgası daha bir güçlenecek, adımlarını daha sağlam atacaktır.

Y. LEVLA

Koronavirüsten 128 iş cinayeti

İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği (İSİG) Meclisi 11 Mart ve 10 Mayıs arasındaki süreçte İşçi Sağlığı ve İş Güvenliğini ele alan raporunu yayınladı.

Salgının ikinci ayı itibarıyla işyerlerinin can pazarına dönüştürüldüğü ve 11 Mart-10 Mayıs arasında en az 128 işçinin koronavirüs nedeniyle yaşamını yitirdiği belirtilen raporda şunlar ifade edildi: “Salgının bir sınıf sorunu olduğu, koronavirüsün ikinci ayında izlenen politikalar ve gelişmeler ile ortaya çıktı. Hasta ve ölüm oranlarının en fazla üretim merkezlerinin bulunduğu işçi yoğun kentlerde görülmesi, salgının bir işçi sınıfı hastalığı/sınıf sorunu oluşunu daha da pekiştirdi. Salgının ikinci ayında sermayeyi koruyan ve işçi sınıfını sürü bağışıklığına iten politikalar, virüsün işyerlerinde ve işçilerin yaşam alanlarında hızla yayılmasına sebep oldu.”

ÜRETİMİN DEVAM ETMESİ İŞ CİNAYETLERİNİ ARTTIRDI

Raporda, AKP iktidarının bu süreçte hayata geçirdiği kimi uygulamalar hatırlatıldığı raporda, 128 iş cinayetinin en fazla ticaret-büro işkolu ve sağlık işkolu alanında gerçekleştiği belirtildi. İş cinayetlerine ilişkin veriler şöyle sıralandı:

- Hayatını kaybeden emekçilerin 9’u kadın 119’u erkek.
- Hayatını kaybeden emekçilerin yaş ortalaması 50.
- Hayatını kaybedenlerin 98’i ücretli (işçi ve memur), 30’u ise kendi nam ve hesabına çalışan.
- Covid-19 nedeniyle iş cinayetlerinin en fazla gerçekleştiği işkolları ticaret-büro işkolu ile sağlık işkoludur. Hayatını kaybeden işçilerin işkollarına göre dağılımı ise şu şekilde: Ticaret-büro işkolunda 37, sağlık işkolunda 31, belediye-genel işler işkolunda 11, turizm-konaklama işkolunda 8, tekstil işkolunda 7, taşımacılık işkolunda 5, savunma-güvenlik işkolunda 5, bankacılık işkolunda 4, metal işkolunda 4 ve diğer işkollarında 14 işçi yaşamını yitirdi.
- Kaybettiğimiz işçilerin en az 18’i (yüzde 15) sendikali idi.
- Salgının ilk iki ayında Covid-19 sebebiyle hayatını kaybeden işçilerin 78’i (yüzde 60) İstanbul, 9’u Kocaeli, 7’si İzmir, 5’i Bursa, 3’ü Ankara, 3’ü Gaziantep ve 23’ü de diğer illerde çalışmaktaydı.

Tekstil sektöründe küresel kriz...

Koronavirüs salgını tüm dünyada büyük bir yıkım yaratmaya devam ediyor. Dünya çapında 5 milyon insan salgına yakalanırken, emekçiler salgının çok yönlü sonuçlarıyla boğuşmaya devam ediyorlar.

Üretimin daralma içine girdiği bu süreçte, salgından en fazla etkilenen sektörlerden biri ise tekstil oldu. Ancak asıl yıkımı ise tekstil işçileri yaşadı. Binlerce tekstil fabrikası kapanırken, milyonlarca tekstil işçisi hiçbir güvencesi olmadan işten çıkarıldı.

Dünya çapında tekstil ve hazır giyim pazarının büyük çoğunluğunu küresel firmalar elinde tutuyor. Inditex Grup, H&M, Marks and Spencer, Primark, Best Seller gibi firmaların ürünlerinin üretimleri ağırlıklı olarak uzak doğu ülkelerinde yapılıyor. Çin başta olmak üzere, Bangladeş, Hindistan, Pakistan ve Myanmar gibi ülkelerde ucuz iş gücü ile tekstil ürünleri üretiliyor. Çin, tekstil sektörünün en büyük üreticisi ve ihracatçısı iken, Bangladeş, Hindistan, Pakistan, Endonezya gibi ülkeler de peşisıra geliyor. Türkiye ise, tekstil sektöründe dünyada 6. sırada iken, AB tekstil pazarında ise Çin'den sonra ikinci sırayı alıyor.

Milyonlarca tekstil işçisinin emek gücünün sömürsünden devasa karlar elde eden uluslararası firmalar, salgın süreciyle beraber üretimlerini durdurmakla birlikte, siparişlerini iptal ettiler, üretilen ürünlerin sorumluluğunu dahi reddettiler, ödemelerini yapmadılar. Tüm bu tabloya ek olarak tedarikçi firmaların karlarını düşünceleri, hükümetlerin sermayenin çıkarlarını koruyan politikalar izlemesi sonucu tüm fatura tekstil işçilerine kesildi. Dünya çapında yüz binlerce tekstil işçisi işsizliğe, yoksulluğa ve açlığa terk edildi.

TÜRKİYE'DE TEKSTİL PATRONLARI EN AZ KAYIPLA SÜRECİ ATLATMAK DERDİNDE...

Koronavirüsün ilk olarak Çin'de ortaya çıktığı dönemde önlerinin açılacağını düşünerek büyük bir sevinç duyan Türkiyeli tekstil sermayedarlarının sevinçleri de kursaklarında kaldı. Zira, küresel çapta olan salgın, Türkiye'de tekstil sektörüne de darbe vurdu. Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) verilerine göre, mart ayında giyim sektöründe bir önceki aya

göre %20, tekstil de ise %14'lük düşüş yaşanırken, bu gerilemenin mayıs ayında da devam ettiği ifade ediliyor.

Küresel firmalara çalışan tekstil patronları ise en az kayıpla bu süreci atlatacak için, bir yandan uluslararası firmalara rica-minnet ediyor, öbür yandan ise teşvikleri daha da uzatması için AKP iktidarına baskı uyguluyor.

İstanbul Hazır Giyim ve Konfeksiyon İhracatçıları Birliği (İHKİB) Başkanı Mustafa Gültepe geçtiğimiz günlerde yaptığı açıklamada, küresel firmalardan siparişi verilen ve depolarda bekleyen ürünlerin ödemelerinin yapılmasını ve "esnek ödeme" yöntemlerinin uygulanmasını istedi. Yapılan açıklamada şunlar söylendi:

"Ticaret ortaklarımızdan siparişi verilmiş üretim aşamasındaki ve üretimi tamamlanmış ürünleri normal ödeme koşullarında kabul etmelerini talep ediyoruz. Ayrıca, depolarımızdaki üretilmiş ürünlerin sevk edilmiş olarak kabul edilmesini talep ediyoruz. Ödemelerle ilgili olarak, esnek ödeme yöntemleri oluşturabileceğimizi ve küresel hazır giyim tedarik zincirini sürdürebilmek için ortak çözümler bulabileceğimizi düşünüyoruz. Kısacası, ticaret ortaklarımızdan Korona gündemi sona erene kadar tedarikçilerini desteklemelerini bekliyoruz."

Aynı şekilde AKP iktidarından ise talep edilen 4 maddelik acil önlem paketinde, kısa çalışma ödeneğinin 5 aya çıkarılması, SGK primleri ve vergi ödemelerinin bir yıl ertelenmesi, KDV alacaklarının %90'ının teminat mektubu karşılığında firmalara ödenmesi ve depo-

da kalan ürünlerinin stok maliyetlerinin karşılanması yer alıyor.

Türkiye'de de süreçten en az kayıpla çıkmak için uğraşan tekstil sermayedarları, üretimin temel ögesi olan işçi maliyetlerini düşürmeye çalışıyorlar. Kısa çalışma ödeneği ile, ücretsiz izinlerle, telafi çalışmalarla salgının faturasını işçilere çıkarmaya çalışıyorlar.

SENDİKALAR NE YAPIYOR?

Yüzbinlerce işçi işsizlikle, ölüm tehlikesi ile, açlıkla, yoksullukla boğuşurken, sendikalar ne yapıyor peki? Salgın öncesi süreçte, işçilerden uzaklaşmış, kastlanmış bürokratların denetimindeki sendikalar, salgın sürecinde ise işçilerin yaşadığı sorunlardan tümüyle uzaklaşarak işçileri adeta salgın belasıyla baş başa bıraktılar.

Olağan zamanlarda tedarikçi firmalara "baskı unsuru" olarak gözüken, kapitalist düzenin devamlılığı için sınıf çatışmasını değil, uzlaşmacılığını esas alan, çok sayıda sendikayı bünyesinde barındıran çatı örgüt "Industrial" ise, tekstil sektöründe tablo bu denli vahim hale gelmişken şunları söylüyor:

"Markalar, çalışanlar ve hükümetler işçi sendikaları ile birlikte acil olarak toplanmalı ve bu eşi görülmemiş dönemde, kriz geçtikten sonra endüstrinin gelecekteki yaşayabilirliğini sağlamak için hazır giyim işçilerini destekleyici yollar bulmalı.(26 Mart tarihli Industriall açıklaması..)"

İşçi sınıfının çıkarları için mücadele etmek ve tüm bunlar için işçileri seferber

etmek yerine, Industriall'in yaptığı şey sermaye iktidarı ve onun sözcüleri ile uzlaşma yöntemlerini önermek ve sermayeye tavsiyelerde bulunmak...

Türkiye'de tekstil sektöründe hakim sendikalar için söylenebilecekler de farklı değil.. Adeta işçilerin salgın ve açlıkla savaşımını boş gözlerle izleyerek, işçileri bir başlarına bıraktılar. Halihazırda işçi hastalığı haline gelen koronavirüs koşullarında patronların saldırılarına, keyfi tutumlarına adeta gözlerini kapattılar/kapatmaya da devam ediyorlar.

Industrial üyesi olan Türkiye'deki sendikalardan (Teksif ve Disk Tekstil) sektörde dünya çapında yaşanan gelişmeler ve krizi sessizlikle karşılarken, Öz İplik İş ise küresel firmalara, "işçilerin çıkarlarını korumak üzere fon oluşturulsun" önerisinde bulundu. Tedarikçi firmalara sorumluluk yüklemeyen, acil talepler üzerinden mücadele örgütlemek yerine sermayeye tavsiyelerde bulunmakla yetindi.

Türkiye'de tekstil işçilerinin sorunları artarken, dünya çapında tekstil işçileri de ağır bir krizi yaşamaya devam ediyor. Direnmek dışında başka bir şansı olmayan Bangladeş ve Pakistan gibi ülkelerdeki işçi kardeşlerimiz grev ve eylemlerle bu yıkımın sona ermesini, ücretlerinin ödenmesini ve salgının faturasının işçilere çıkartılmasını protesto ediyorlar.

Salgın sürecinde daha da pervasızlaşan bu vahşi sömürü zincirlerini, ancak tekstil işçilerinin enternasyonal mücadelesi ve dayanışması kıracaktır.

TEKSTİL İŞÇİLERİ BİRLİĞİ

Kısa çalışma ödeneği ve ücretsiz izin gerçeği

Covid-19 virüsünün çalışma yaşamına etkisi artan işçi ölümleriyle ortaya çıkmaktadır. Salgın günlerinde hayat pahalılığı karşısında işçilerin yaşam koşulları daha da zorlaşmıştır. Sermaye devleti ise birtakım uygulamalarla kendisini işçilerin yardımına koşuyormuş gibi göstermeye çalışıyor. Kısa Çalışma Ödeneği ve ücretsiz izin uygulaması bunlardan bazıları.

Kısa Çalışma Ödeneği gibi bir takım esnek çalışma modelleri sermaye sınıfının yaygınlaştırmak için fırsat kolladığı saldırılardan biriydi. İş Kanunu'nda bile yasak olan Ücretsiz izin uygulaması ise sermayenin daha önce kolay kolay cesaret edemeyeceği bir hak gaspıdır. Koronavirüs günleri bu gibi saldırıları hayata çevirmek için fırsata çevrilmiştir. İşçi ve emekçiler ölümle korkutulup, hak gasplarına meşruiyet kazandırılmıştır. Göstermelik sadaka dağıtımlarıyla bu fırsatçılığın üstü örtülmeye çalışılmaktadır.

Kısa Çalışma Ödeneği ve ücretsiz izin örneğinde olduğu gibi, sadakadan öteye gitmeyen bu ödemeler ve ücretsiz dağıtıldığı iddia edilen maskelerin akıbeti aynıdır, vaziyet bir kandırmacadan ibarettir. Emekçilerin en çok paraya ihtiyaç duydukları böylesi bir dönemde yapılan bu ödemeler sadaka mahiyetindedir ve yetersizdir.

Öte taraftan, bu sadakadan faydalanacak işçiler arasında bile ayırım yapılmaktadır. Kısa Çalışma Ödeneği'nden

faydalanmak için 450 gün pirim ödeme şartı koşulduğundan dolayı birçok işçi bundan bile muaf tutulmuştur. Aynı fabrikada çalışan, aynı işi yapan işçilerden 450 günü doldurmayan işçilere diğerlerine göre daha az bir ödeme yapılmaktadır. Fakat yaptıkları iş aynı olan işçilerin yoksullukları da aynıdır. Eşit olmadıkları tek şey ellerine geçen paradır. Yani sadaka dağıtımında bile adalet gözetilememiştir.

AKP'nin şov amaçlı kullandığı bu ödemeler sanki bir lütufmuş gibi sunulmaktadır. Oysa işçilerin eline geçen bu paralar, İşsizlik Sigortası Fonu'nda işçilerden kesilenlerle elde edilen birikimden yapılmaktadır. Kaldı ki gerek Kısa Çalışma Ödeneği gerekse ücretsiz izin nedeniyle yapılan ödemeler işçilerden daha sonra telafi edilecektir. Bu telafi işçiler sonraki çalışma yaşamlarında işten atıldıklarında ellerine geçecek işsizlik ücretinden kesilerek yapılacaktır. Ayrıca salgın öncesi İş Kanunu'nda ücretsiz izin diye bir uygulama yoktu. Yani yasal değildi. Patronlar keyfi olarak ücretsiz izne gönderdikleri işçilerin ücretini normal mesai ücreti üzerinden ödemekle yükümlüydü. Hatta işçiler ücretsiz izne gönderildiklerinde Haklı Fesih haklarını kullanıp kıdem tazminatlarını isteyebiliyorlardı. Ancak salgın günleri fırsat bilinerek patronların ekmeğine yağ sürüldü. Üstüne üstlük işçilere tanındığı söylenen bu "haklar" için

bile işçilerin başvuru yapması engellenmektedir. İşçilerin bu "imkânlardan" yararlanması için bile patronların yapacağı başvuru geçerli sayılmıştır. Kısa Çalışma Ödeneği ve ücretsiz izin yoluyla yapılan reklamın sonraki aylarda devamının olup olmayacağı meçhuldür. Çünkü patronlar normal döneme geçmekte, salgını yok saymaktadırlar.

KISA ÇALIŞMA ÖDENEĞİ

Bu ödenek yoluyla yatacak ücretin en alt sınırı aylık 1750 TL olarak açıklanmıştır. Ancak işçilerin hesaplarına daha az bir ücret geçmiştir. Bunun nedeni ilk hafta ödemesinin bu ücrete dahil edilmemesidir. İlkincisi, hafta ödemesi patron tarafından yapılacaktır. Patronlar ise bu ilk haftanın ücretlerini ya hiç yatırmamakta ya da eksik yatırmaktadır.

Bir başka sorun ise, bu ödenekten hala daha faydalanamayan işçilerin olmasıdır. Buna gerekçe olarak firmaların yaptığı başvuruların henüz inceleme aşamasında olması gösterilmiştir. Başvuruları reddedilen yahut hiç başvurmayan patronlar da bulunmaktadır. Ayrıca Antep'te kimi firmalarda işçilerin hesaplarına ne kadar yattığını görmek için patronlar tarafından bakılmak istenmektedir.

Yine bu ödenek yoluyla ücretleri İŞKUR'dan yatan işçilerin kısa çalışma hükümleri uyarınca çalışmaması geçen

sürelerde çalıştırıldıkları bilgisi gelmektedir. Yani patronlar bunda bile usulsüzlük yapmakta, işçileri bedavaya çalıştırmaktadır.

ÜCRETSİZ İZİN

Bu uygulama ile işçilerin hesabına aylık 1170 TL yatacağı söylenmiştir. Ancak işçilerin hesabına 545 TL yatırıldı. Gerekçe olarak ise yasanın 17 Nisan'da yürürlüğe girdiği söylenmektedir. Oysa bu yasa ilk gündeme geldiğinde 15 Mart'tan sonra ücretsiz izne çıkarılan işçileri kapsayacağı söylenmiştir. Fakat uygulamada böyle olmamıştır. 15 Mart'tan bu yana ücretsiz izne çıkarılan işçilerin hesabına 14 günlük ücret yatırılmıştır.

Tüm bunlar ışığında görülmektedir ki, AKP iktidarı ve sermaye sınıfı herkesi aldatmaya çalışmaktadır. Fonlarda biriken ve işçilerden kesilen paranın çok büyük kısmı sermaye sınıfının yağmasına açılırken çok az bir kısmı işçilere sadaka olarak dağıtılmaktadır. Öylesine bir algı yaratılmaya çalışılmaktadır ki, bilmeyenler sanır ki AKP emekçilere yardım eli uzatmaktadır.

Oysa gerçekte işçilerle dalga geçilmektedir. İşçilere reklamı yapıldığı gibi bir ödeme yapılmamaktadır. Aksine, içinden geçtiğimiz şu zor şartlarda işçiler 545 TL ile yaşamaya mahkum edilmektedir.

Sağlık emekçileri, ek ödemelerdeki adaletsizliği protesto etti.

İstanbul, İzmir, Diyarbakır, Urfa, Mersin, Hatay, Antalya, Adana, Manisa ve Ankara'da pek çok hastanede eylemler yapıldı.

Sağlık ve Sosyal Hizmet Emekçileri Sendikası (SES) İstanbul Anadolu ve Şişli Şubeleri, Üsküdar Devlet Hastanesi ve Taksim Eğitim ve Araştırma Hastanesi önünde açıklama yaptı.

Taksim Eğitim ve Araştırma Hastanesi önünde yapılmak istenen eylemi polis, hoparlörü bahane ederek engellemeye çalıştı. Sağlık emekçileri çember oluşturarak açıklamalarını yaptılar.

SES Ankara Şubesi Ankara Şehir Hastanesi Çocuk Bölümü önünde eylem yaptı.

Ankara Şehir Hastanesi İşyeri Temsil-

Sağlık emekçileri: Herkese adil bir ücret

cisi Eylem Kaya Eroğlu'nun basın metnini okuduğu eylemde SES Eş Genel Başkanı Gönül Erden ve Ankara Tabip Odası Genel Sekreteri Ali Karakoç konuşma yaptı.

Ankara Üniversitesi İbni Sina Hastanesi önünde de sağlık emekçileri taleplerini dile getirdiler.

İzmir'de Dokuz Eylül Üniversitesi Hastanesi önünde eylem yapıldı. Sağlık çalışanları adına okunan basın açıklamasının ardından İzmir Tabip Odası Başkanı Funda Obuz konuştu. Son olarak Türk-İş'e bağlı Sağlık-İş Sendikası Genel

Merkez Yöneticisi Adem Sarıçoban insanca yaşanabilecek adil bir ücret talep eden konuşmasını yaptı.

SES Urfa Şubesi sendika binasında basın toplantısı yaptı. Toplantıda açıklamayı yapan Eylem Salar, ek ödemelerdeki adaletsizliğe dikkat çekti.

SES Diyarbakır Şubesi Gazi Yaşargil Eğitim Araştırma Hastanesi ve Dicle Üniversitesi Hastanesi önünde eylem yaptı.

SES Adana Şubesi ve Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu'na (DİSK) bağlı Devrimci Sağlık İşçileri Sendikası (Dev Sağlık-İş) Adana Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi Balcalı Hastanesi'nde

eylem yaptı. Eylemde açıklamayı SES Adana Şubesi Hukuk Sekreteri Erhan Öksüz okudu.

SES Antalya Şubesi'nin Akdeniz Üniversitesi A Blok önünde yaptığı eylemde açıklamayı SES Antalya Şube Başkanı Şükran İçöz okudu.

SES Mersin Şubesi Mersin Üniversitesi'nde Poliklinikler binası önünde açıklama yaptı. Eylemde, basın metnini SES yöneticisi Sevim Başkavak okudu.

Antakya'da Hatay Devlet Hastanesi önünde basın açıklaması yapıldı. Basın metnini SES Şube Sekreteri İlhami Yıldız okudu.

Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi bahçesinde yapılan eylemde "Sağlık ekip işidir, bütün sağlık emekçileri için ayrımsız bir şekilde haklarımızı istiyoruz" vurgusu yapıldı.

Salgın günlerinde hak ve özgürlüklere yönelik saldırılar sürüyor...

Meslek odalarına yönelik saldırılar gündemde

Salgın günlerinde AKP iktidarı ilerici, devrimci, muhalif kesimlere yönelik baskı ve saldırılarına hız kesmeden devam ediyor. Nasıl ki işçi ve emekçilere yönelik sömürü politikalarını hayata geçirmek için salgın günleri fırsata çevrilmeye çalışılıyorsa, muhalefetin sesini kesmek için de salgın günleri fırsat olarak görülüyor. İktidar, kendisine muhalif gördüğü her kesimi gözaltı ve tutuklamalarla susturmaya çalışırken, her türlü hak arama eylemi ve basın açıklamasını yasaklarken ve HDP'li belediyelere kayyım atarken "terörle mücadele", "milli birlik ve beraberliğin korunması" vb. söylemler kullanıyor.

Kendisine muhalif olan her kesimi susturmaya çalışan iktidar son dönemde meslek odalarını da hedef tahtasına çaktı. Baroların Diyanet İşleri Başkanı Ali Erbaş'ın LGBTİ'lere sarf ettiği nefret söylemlerini eleştirmesi üzerine, T. Erdoğan baroların İslam'a saldırdığını iddia etti. Baro ve tabip odaları başta olmak üzere meslek odalarının yapılarının değiştirilmesine yönelik çağrı yaptı. Bu çağrının ardından kolları sıvayan AKP ise barolar ve Türk Mimar Mühendis Odaları Birliği'ne (TMMOB) bağlı odaların seçim sistemi ve statülerinde değişiklik yapılmasını içeren yasa teklifi için çalışmaya başladı. Yasa teklifi kapsamında Avukatlık Kanunu ve TMMOB Kanunu'nda değişiklik yapılması planlanıyor. Tabip odaları ise T. Erdoğan'ın ilk açıklamasında adı geçmesine rağmen, salgın nedeniyle

şimdilik kapsam dışında tutuldu. Yapılacak değişikliklerle ilgili AKP adına yapılan açıklamada meslek odalarının yapıları "gecekondu tarzında yapılanmalar"la benzetilip şöyle denildi:

"18 yıldan bu yana her konuda demokratikleşme, hukuk devleti, temel hak ve özgürlükler, adil temsil açısından yolculuktan çalışıyoruz. Anayasa meslek örgütlerinin çalışmalarının çerçevesini çizmiş. Bizim yapacağımız çalışma bir demokratikleşme çalışması. Barolar ve TMMOB gibi, 1950-1970 arasında kurulan, bürokratik vesayetle zorladığı bütün oda yapılanmaları ile ilgili bir demokratikleşme çalışması."

Meslek odaları, hem kendi meslek alanlarını ilgilendiren konularda hem de siyasal gelişmeler karşısında AKP iktidarının politikalarını eleştiren, yer yer eylemli süreçlerin içerisinde yer alan bir konumda bulunuyor. Pratikte hayata geçirmek için ne kadar çaba sarf edildiğinden bağımsız olarak, TMMOB'nin temel ilkeleri arasında "Anti-empyalisttir, Yeni Dünya Düzeni teorilerinin, ırkçılığın ve gericiğin karşısındadır.", "Siyasetin dar anlamını aşar, yaşamın her olayını siyasetle ilişkili görür.", "Barıştan yanadır." gibi ilkeler yer almaktadır. Sadece bu ilkeler bile AKP iktidarını rahatsız edecek cinstendir. Suriye'deki kirli savaş sırasında Türk Tabipler Birliği'nin barış çağrısı yapması, TMMOB'ye bağlı odaların Kanal İstanbul gibi rant projelerine karşı gelmesi ise T. Erdoğan'ı en çok kızdı-

ran örneklerdir. Kuşkusuz bu örneklerin içerisinde en önemlisi ise T. Erdoğan'ın korkulu rüyası Gezi Direnişi'nde TMMOB'nin aktif rol almış olmasıdır. Tüm bu sebeplerden dolayı da meslek odaları uzun süredir AKP iktidarının hedefinde.

AKP iktidarı uzun süredir Türkiye Barolar Birliği Başkanı Metin Fevzioglu örneğinde olduğu gibi kimi meslek odası başkanını satın alarak, kendisine yandaş listelerle seçimleri kazanarak ya da yasal düzenlemelerle parça parça odaların yetkilerini tırpanlayarak meslek odalarını işlevsizleştirmek için uğraşiyor. T. Erdoğan'ın talimatıyla meslek odalarına yönelik demokratikleşme (!) çabası hayata geçtiği takdirde ise büyük oranda bu hedefe ulaşılmış olacak. Odaların yetkileri daralacak, bakanlıkların odalar üzerindeki denetimi artacak, seçim sistemlerinin değişmesiyle de "yandaş" oda sayısında artış gerçekleşecek. Yani AKP iktidarının meslek odalarını işlevsizleştirme politikası büyük oranda hayata geçmiş olacak.

T. Erdoğan'ın iktidarını koruyabilmek için baskı, zorbalık ve anti-demokratik uygulamalarla tek adam rejimini kalıcılaştırmaktan başka seçeneği bulunmamaktadır. Meslek odalarına yönelik gündemdeki saldırılar da bu kapsamda değerlendirilmelidir. Bu saldırıların püskürtülüp püskürtülememesini ise başta meslek odaları olmak üzere toplumsal muhalefetin göstereceği direnç belirleyecektir.

Barolar: "Seçim sistemi değişikliği geri çekilsin"

Türkiye Barolar Birliği (TBB) baroların yapısında ve seçim sisteminde yapılması planlanan değişikliğe ilişkin baro başkanları ile toplantı yaptı.

Video konferans yöntemi ile düzenlenen toplantıda TBB yönetim kurulu üyeleri başta olmak üzere 80 ilin baro başkanlığı, Avukatlık Kanunu'nda yer alan baroların seçim sistemlerine yönelik değişiklik girişimlerini doğru bulmadıklarını ve bu girişimlerin durdurularak, geri çekilmesini istedi.

'ASIL MUHATAP BAROLAR VE TBB'DİR'

80 ilin Baro Başkanlığı tarafından yapılan açıklamada, mesleki sorunların tahammül edilemez noktaya ulaştığı ifade edilerek şunlar söylendi:

"Avukatlık Kanunu'nda barolar ve seçim sistemlerine yönelik değişiklik girişimlerini doğru bulmuyor, bu girişimlerin durdurularak, geri çekilmesini, ülkemizin gerçek gündemlerinin çözümüne dönülmesini talep ediyoruz.

Türkiye Barolar Birliği nezdinde, 80 Baronun, uzmanlar ve akademisyenlerin katılımıyla bir komisyon oluşturulmalı, bu komisyonca hazırlanacak tasarı, kamuoyu ve ilgililerle paylaşılmalıdır. Doğru, adil ve hukuki olan hareket tarzı bu olmalıdır."

Salgın döneminde 510 gözaltı

Sağlık Bakanlığı'nın koronavirüs (Covid-19) salgınıyla ilgili günlük olarak açıkladığı verilerin şeffaflıktan uzak ve şüpheli olduğu sağlık meslek örgütleri tarafından sürekli dile getiriliyor.

İçişleri Bakanlığı ise Sağlık Bakanlığının açıklamalarını tek veri olarak kabul ederek "asılsız paylaşımlar" yapıldığı iddiasıyla son 65 günde 10 bin 111 sosyal medya hesabının incelendiğini duyurdu.

Bakanlığın Twitter hesabından yapılan açıklamada, ayrıca sosyal medyada salgınla ilgili paylaşımlarda bulunan 510 kişinin gözaltına alındığı belirtildi.

AKP-MHP rejiminin kayyım darbesi

Koronavirüs salgını gündemi meşgul ederken, dinci-faşist rejim rezil icraatlarını aksatmadan sürdürüyor. Bu icraatlardan biri de Kürt halkının tercih ettiği belediye başkanlarının zorbalıkla görevden alınması, bir kısmının ise zindanlara kapatılmasıdır. "Milli irade" lafını bıktırıcısına tekrarlayıp duranlar, Türkiye'de en yüksek oylarla seçilmiş belediye başkanlarını -tıpkı faşist askeri cuntalarda olduğu gibi- kolluk kuvvetleri marifetiyle görevden alıyorlar.

İrkçi-faşist zorbalığa rağmen HDP geçen yerel seçimlerde 3'ü büyükşehir olmak üzere toplam 65 belediye kazandı. Saray rejiminin şeflerini diken üstünde bırakan Kürt hareketinin bu başarısı, iktidarın ilkel-intikamcı saldırısıyla yok edilmek isteniyor. Bu faşist yöntemi daha önce de uygulamışlardı, ancak seçim sonuçları pek değişmemişti. Tüm ayak oyunlarına rağmen Kürt halkı rejimin istediği yönde tercih yapmadı. İnadına HDP'li adayları seçti.

Son kayyım saldırısının ardından HDP'li 40 belediye başkanı görevden uzaklaştırılmış oldu. Kayyım diye atananlar farklı görevlerde bulunan dinci-faşist zihniyetin tetikçileridir. Böylece rejim, Kürt kentlerinin ve beldelerinin yerel yönetimlerini darbeci bir yöntemle ele geçiriyor. Ancak olay bununla bitmiyor. Her kayyım atamasını bir süre avı takip ediyor. Kolluk kuvvetlerini sokaklara

salan devlet gece yarısı evleri basıyor, insanları zindanlara kapatıyor. Yetmiyor, belediyede çalışan emekçileri işten atıyor, belediyenin katkılarıyla yapılan kültürel, sanatsal, sosyal etkinlikleri sabote ediyor...

Görüldüğü gibi kayyım atamaları Kürt hareketini pasifize etme hırının yansıması olduğu gibi, Kürt halkının iradesini hoyratça çiğneme ilkel-güdüsunün de bir dışavurumudur. İrkçiliğin, keyfiyetin, zorbalığın, riyakarlığın karşımı olan bu saldırıganlığa, yazık ki pek tepki gösterilmiyor. Düzen yargısı sarayın aparatı durumuna itildiği için, yasal zeminde bir şey yapılamıyor. Kürt halkı ise, seçtiği başkanların

maruz kaldığı saldırıyı fiili-meşru bir direnişle engelleyemiyor. Kürt hareketinin tepkisi de belli sınırlarda kalıyor. Düzen muhalefeti ise ya zımnen destekliyor ya da izlemekle yetiniyor.

Amerikancı İslamcılarının en ayırt edici özelliklerinden biri, gerçeği itibarsızlaştırma konusunda sınır tanımamalarıdır. İlke, değer, ahlak vb.nin zerresini taşımadıkları için gerçeğin yüz seksen derece zıddı olanı "mutlak gerçek" diye sunabiliyorlar. Darbe ve darbecilik konusu ise en çok kullandıkları retoriklerden biridir. Oysa onların önünü açan 12 Eylül faşist cuntasıdır. Nitekim hem 12 Mart hem 12

Eylül darbelerini desteklediler. Buna rağmen her zaman kendilerini "darbe mağduru" diye pazarlıyorlar.

Son günlerde piyasaya sürülen darbe tartışmaları, kepezelikte hiçbir sınırının olmadığını bir kez daha ispatladı. Yapay bir darbe tartışması başlatıp gündemi işgal ettiler. Oysa birçok icraatları faşist cuntaları aratır cinstendir. Tam da yapay darbe zırvalarıyla ortalığı işgal ettikleri günlerde, HDP'li 5 belediye başkanına karşı 'kayyım darbesi' yaptılar. Yine ev baskınları, yine gözaltılar, yine işten atmalar, yine tutuklamalar...

Kayyım darbesi, yerel yönetimlerin hareket alanlarının bu düzende ne kadar güdük olduğunu tartışmaya yer bırakmayacak bir şekilde gözler önüne seriyor. Bu, elbette yerel yönetimleri kazanmak için çaba harcamaktan vazgeçmeyi gerektirmiyor. Ancak durum bu iken, yerel yönetimlere dayanaktan yoksun büyük anlamlar atfetmek de abesle-iştigaldir.

Yerel yönetimlerin kolluk kuvvetlerinin marifetiyle etkisiz hale getirilmesi, yalın bir geçeği yeniden hatırlattı: demokratik mevziler yaratmanın da hak kazanmanın da kazanımları korumanın da yolu kitlelerin fiili-meşru mücadelesinden geçer. Yani bu düzende güvence altına alınmış bir kazanım yoktur. Diğer bir ifadeyle demokratik hakların güvence altına alınması için bile kapitalist sistemin parçalanıp yıkılması şarttır.

Rejimin savaş tehditleri Libya'ya uzandı

AKP-MHP rejiminin savaş çığırkanlığı ne koronavirüs salgını ne ekonomik kriz tanıyor. İçeride beka krizi yaşayan rejim, savaş kundaklılığı yaparak binlerce mil ötedeki Libya'yı tehdit ediyor. O kadar pervasız ki, hem savaşa giriyor hem çatışmaları körüklüyor hem ateşkes çabalarını baltalıyor hem de Libya'dan bir parça koparmak istiyor. Ancak bu kadarı bile saray rejiminin histerisini dindirmiş görünmüyor.

Koronavirüs salgını yayılırken Libya'da çatışan tarafların ateşkes ilan etmeleri için girişimlerde bulunuldu. Saray rejimi destekli Trablus'taki kukla hükümet ateşkes önerilerini reddetti.

Trablus'taki kukla el Serrac hükümeti, Türk ordusunun da katkılarıyla Ramazan ayı başladığında savaşı şid-

detlendirdi. Saray rejiminin doğrudan savaşa dahil olması, kukla hükümetin bazı bölgeleri ele geçirmesine fırsat sağladı. General Hafter'e bağlı güçler, Türk ordusunun saldırıları sonucu kayıp vererek bazı bölgelerden çekildiler. Savaşta doğrudan taraf olan AKP-MHP rejimi, uluslararası anlaşmaları ayaklar altına aldı. Zira BM Libya'ya silah satışını yasaklamışken, saray rejimi ordusuyla savaşa dahil oldu.

Bu pervasızlığa tepki gösteren Halife Hafter'e bağlı güçler bir açıklama yaptı. Açıklamada, "işgalci güç" diye nitelenen

Türk ordusu mevzilerinin hedef alınacağı belirtildi.

H. Hafter'e bağlı güçlerin açıklamasını savaş çığırkanlığını yükseltmek için bir fırsat sayan Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü Hami Aksoy, "Libya'daki Türk çıkarlarının hedef alınması halinde bunun çok ağır sonuçları olacak ve darbeci Hafter unsurlarını meşru hedef telakki edeceğimizi bir kez daha hatırlatıyoruz" tehdidini savurdu.

Bu tehdidin savaşı daha da şiddetlendirmek dışında bir işlevi olamaz. Zira Türk ordusu zaten Hafter güçlerini he-

def alıyor. Son çatışmalarda Trablus'taki kukla hükümetin "başarısı" saray rejimi ordusunun doğrudan savaşa katılması sonucuydu. H. Aksoy'un savurduğu tehdit, zaten savaşın içine batmış bulunan saray rejiminin içine yuvarlandığı histerinin ne kadar şiddetli olduğunu gözler önüne seriyor.

Milyonlarca emekçiye sefaletle sürükleyen AKP-MHP rejimi, Suriye'den sonra Libya savaşına da batarak, milyarlarca lirayı bu işgalci savaşlarda çarçur ediyor. Salgına karşı sözde önlem alırken işçi sınıfı ve emekçileri yok sayan bu rejim, şimdi de milyarlarca lirayı savaşa akıtarak emekçilerin sefaletini daha da derinleştirecek adımları pervasızca atıyor. Elbette bu histerinin en ağır bedelini Libya halkı ödüyor.

Koronavirüs salgını ve kadın emeği

Koronavirüsün Türkiye’de ortaya çıkmasının üzerinden 2 ay geçti. Resmi rakamlara göre vaka sayısı 150 bine yaklaşırken, 4 bini aşkın kişi de yaşamını yitirdi. İktidarın “normalleşme” planına rağmen, salgın tehlikesi yayılma eğilimi göstererek devam ediyor. Salgına önlem olarak evde kal çağrıları ve göstermelik sokağa çıkma yasakları devam ederken, işçiler salgına yakalanma ve ölüm riskiyle çalıştırılıyor. İşçi sınıfı ve emekçiler ya açlık ya da ölüm ikilemi ile başbaşa bırakılıyor.

Kriz içinde debelenen Türkiye’de kapitalistler, salgının derinleştirdiği faturayı da işçi sınıfı ve emekçilere çıkarmak istiyor. Sermayenin hizmetindeki AKP iktidarı ise, açık bir sınıfsal tutumla, sermaye sınıfının çıkarlarını gözetecek şekilde davranıyor. Tüm bunların sonucu olarak, salgının ve krizin çok yönlü sonuçlarını yaşayan işçi ve emekçiler faturayı ödemeye mahkum ediliyor. Kadın işçi ve emekçiler ise, bu yükün ağırlığını en fazla taşıyan kesimi oluşturuyor.

İŞSİZLİĞİN AĞIR FATURASI....

AKP iktidarı, koronavirüs nedeniyle işten atmaları “yasaklamasına” rağmen,

bu yasal düzenlemenin yapıldığı 17 Nisan tarihine kadar ve sonrasında çok sayıda işçi işten atıldı. Güvencesiz ve kayıtdışı işler için ise zaten bu “yasaların” hiçbir hükmü bulunmuyor. DİSK’e göre, koronavirüs nedeniyle “geniş tanımlı işsizliğin” 15-16 milyona ulaşılacağı tahmin ediliyor. Kadın işsizlik oranının %30’lara varacağı düşünülüyor.

Güvencesiz ve kayıt dışı işlerde çalışan kadınlar, bu süreçte ciddi oranda iş kaybı yaşadılar. Bu işlerin başında ise ev işçiliği geliyor. Virüs nedeniyle “evde kal” çağrılarıyla, temizliğe giden çok sayıda kadın işçinin iş imkanları ortadan kalktı. Güvenceden yoksun çalıştıkları için bu süreçte hiçbir gelir elde edemedikleri gibi, üstüne üstlük emekçi semtlerinden geliyor olmalarından ötürü, vebalı muamelesiyle de karşılaştılar. Güvencesiz ve kurlsız çalışmanın hâkim olduğu başka sektörlerde, mevsimlik işlerde, geçici süreler çalışılan yerlerde ve tarımda çalışan kadınlar, virüsten öte işsizlik belasıyla karşı karşıya kaldılar.

SALGIN VE AÇLIK İKILEMİNDE ÇALIŞMAK...

Halihazırda işine devam edebilen

kadın işçiler ise bu kez başka sorunlarla karşı karşıya kaldılar. Üretime ara verilen işletmelerde iktidarın sermaye sınıfına tanıdığı imkanları sonuna kadar kullanan patronlar, üretime ara verildiği dönemler için kısa çalışma ödeneğine ya da ücretsiz izine başvurdular. Patronların bir kaybı olmazken, işçilerin ellerine açlık sınırının çok altında ücretler geçti. Kısa çalışma “avantaj” olarak yansıtılmasına rağmen, toplumsal yükümlülükleri dahil olmak üzere, bir dizi etmenden kaynaklı uzun süreli çalışmayan kadın işçilerin düşük primlerinden kaynaklı, kısa çalışma ödeneğinde de ellerine geçen ücretler kırıntı düzeyini aşamadı.

Ayrıca kadın işçiler ağırlıkla sağlık, hizmet, gıda sektörlerinde çalışıyorlar. Virüs koşullarında bu sektörlerde sağlık riskiyle beraber, çalışma koşulları da ağırlaştı. Örgütsüzlüğün hakim olduğu bu alanlarda, virüs bahanesiyle kadın işçiler ağır koşullarda, hijyen koşulları yeterince gözetilmeden, esnek çalışma ile uzun çalışma saatlerinde çalışmaya mahkum edildiler.

İşçi sınıfının bir parçası olan kadın işçiler, salgın mı, açlık mı ikilemini an be an yaşamaya devam ediyorlar.

EV YÜKÜ DE KADINLARIN OMUZLARINDA....

Tüm bunların yanısıra evdeki tüm işlerin sorumluluğunu her daim üstlenen/ üstlenmek zorunda bırakılan kadın işçiler, salgın sürecinde bu yükü çok daha ağır bir şekilde omuzlamak zorunda kaldılar. Salgın nedeniyle daha da küçülen bütçeleri idare etmekten tutalım da okulların kapalı olmasından ötürü çocukların eğitimi, aile bireylerinin bakımı, koronavirüs salgınına karşı hijyenin sağlanması vs. sorumluluğu, kadınların üzerindeki fiziksel, psikolojik yükleri daha da arttırdı. Toplumsal olarak çözülmesi gereken işler, bu süreçte ağırlaşarak bireysel olarak kadınların üzerine fazlasıyla yükledi.

Önümüzdeki sürecin her açıdan belirsizliği devam ediyor. Çok açık olan bir durum var ki, işçilerin yaşam ve çalışma koşulları daha da ağırlaşacak. Bugünden kısa çalışma ve ücretsiz izinlerde görüldüğü gibi, kurlsızlık kural haline gelmiş durumda. Patronlar her imkanı değerlendirecek, bu durumu da fırsata çevirmeye devam edecekler. Elbette kadın işçiler de dahil olmak üzere, işçi sınıfı buna izin verdiği sürece...

AKP iktidarının çocuk istismarının önünü daha fazla açmayı hedefleyen yasa tasarısı hazırlıkları İzmir ve İstanbul’un da aralarında olduğu pek çok kentte kadınlar tarafından protesto edildi.

İzmir’de Kadınlar Birlikte Güçlü bileşenleri 20 Mayıs’ta Karşıyaka İş Bankası önünde saat 19.00’da toplandı. Açıklamada dünya koronavirüs ile uğraşırken AKP iktidarının pandemiye fırsata çevirerek çocuk istismarcılarını cezaevinden çıkarmaya çalıştığına değinildi. Çocuğa yönelik şiddet artarken AKP iktidarının çocuklara yönelik istismarın önünü daha da açacak yasa tasarısını geçirmek için hamleler yaptığı belirtilen açıklamada, insanlara “müjde” diye verdikleri haberin çocuk yaşta evliliğin teşvik edilmesi demek olduğuna dikkat çekildi. Gündeme getirilen tasarıda, 13 yaşındaki çocuğun 28 yaşındaki biriyle evlenmesinin, 15 yaşındaki çocuğun doğurmasının önündeki yasal engellerin de

“Çocuk istismarını aklatmayacağız!”

kaldırılacağı ifade edilerek “Biz kadınlar olarak istismar yasınının geçmesine izin vermeyeceğiz, daha da çoğalarak sokaklarda olmaya devam edeceğiz.” vurgusu yapıldı.

Sloganlarla sonlandırılan açıklamaya İşçi Emekçi Kadın Komisyonları da destek verdi.

İstanbul Kadıköy’de de çocuk istismarı yasası hazırlıkları protesto edildi. Kadın örgütlerinin içerisinde yer aldığı Kadınlar Birlikte Güçlü tarafından düzenlenen eyleme HDP milletvekilleri de katıldı. Eylemde “İstismarın affı olmaz!”, “Çocuk yaşta evlilik istismardır!” ve “Çocuk istismarını aklama, yargıla!” sloganları sıklıkla atıldı.

Açıklamada AKP iktidarının çocuk

istismarının önünü açmayı hedeflediği yasa tasarısının son yıllarda tekrar gündeme getirildiği hatırlatıldı. Bugün de AKP şeflerinin meclisin açılmasıyla birlikte yasayı tekrar gündeme getireceklerini ilan ettiğine değinilen açıklamada, yasanın çocuk evliliklerini, istismarını teşvik edeceği, istismarcıları cezasız bırakacağı belirtildi. AKP şefleri tarafından öne sürülen İstanbul Sözleşmesi’nin geri çekilmesi tartışmalarına değinilen açıklamada bunun kabul edilemez olduğu vurgulandı.

Ankara Kadın Platformu, 20 Mayıs’ta Çankaya Belediyesi önünde çocuk istismarına karşı basın açıklaması gerçekleştirdi. Basın açıklamasının olacağı alanı önceden kuşatan çok sayıda polis, eyleme izin verilmeyeceğini belirtse de

alandaki toplanan kadınların iradesi sonucu yoğun kuşatma ve abluka altında eylem gerçekleştirildi.

Yapılan basın açıklamasında AKP iktidarının çıkardığı “istismar affı”nın yasalasmaına izin verilmeyeceği belirtildi. Sözde profesörlerin kız çocuklarının bedenleri hakkındaki iğrenç yorumlarının devletin istismarcı politikalarının bir ürünü olduğu, kadınların bu yönde planlanan bütün gerici yasalara karşı mücadele edeceği vurgulandı.

Devletin kadına şiddeti, kadın ve çocuklara yönelik istismarı önlemeye yönelik hiçbir çabası yokken, şiddet, taciz ve tecavüz vakalarının katlanarak arttığına değinilen açıklamada, kadınların iradesinin yok sayılmayacağı, birlik ve beraberliğin büyütüleceği vurgusu yapıldı.

Alandaki çok sayıda polisin dayatmacı ve saldırgan tutumları eşliğinde açıklama bitirildi.

Çocuk istismarı ve çürüyen düzen gerçekliği

Geçtiğimiz günlerde AKP iktidarının borazanlığını yapan Akit TV'de yayınlanan bir programda sarf edilen sözler yine herkesin kanını dondurdu. Aydın Üniversitesi öğretim görevlisi sözde Prof. Muttalip Kutlu Özgüven, kadınların 12-17 yaş arasında "süper kadın" olduğunu belirterek doğurmak için en uygun dönemin bu yaş aralığı olduğunu söyledi.

Muttalip Kutlu Özgüven isimli zattın infial yaratan "süper kadın" söylemi çeşitli kurumlar tarafından tepkiyle karşılandı. Türk Tabipler Birliği konuyla ilgili olarak yaptığı açıklamalarda şunları ifade etti:

"Günümüzde 18 yaş altındaki herkes çocuktur ve çocukların evlenmesi ya da çocuk sahibi olması Çocuk Hakları Sözleşmesine aykırıdır. Bu konuların sürekli gündeme getirilmesi, ceza yasasında yapılmaması istenen değişikliklerle erken yaşta kız çocukları ile yapılan/yapılacak evliliklere gerekçe oluşturma ihtiyacından ya da benzer özelemlerden kaynaklanmaktadır. Çocukları ve kadınları hedef alan cinsel içerikli konuşmalar/saldırıları cahiliye dönemi benzetmesini hak etmektedir."

Çoğu profesör ünvanlı pedofililerden oluşan bu takım, ağızlarını her açtıklarında çocuk istismarının önünü açacak söylemlerde bulunuyor. Zira dinci faşist iktidar, kadın ve çocuk istismarını yasalaştırarak kalıcılaştırmak istemektedir. O

nedenle insanlıktan nasibini almamış bu gibi hastalıklı insanları öne sürerek toplumun nabzını ölçmeye çalışmaktadır. Çürümüş zihniyetin savunucusu olan gericiiler de yıllardır bastırılmış düşüncelerini iktidardan aldıkları güçle pervasız bir şekilde ortaya koymaktadır.

Bu gerici güruhun döne döne basına yansıyan söylemleri, dinci gerici iktidarın zihniyetine ayna tutmaktadır. AKP iktidarın temel hedeflerinden biri, toplumu ortaçağ karanlığına sürüklemektir. Siyasal gericiliğin temsilcisi olan AKP iktidarı, toplumu ancak yozlaştırarak ve çürüterek ayakta kalacağını farkındadır.

Türkiye işçi sınıfı ve emekçilerinin başına bela edilen dinsel gericilik, Türk burjuvazisinin ve emperyalistlerin ürünüdür.

İşçi sınıfının örgütlü bir bilinç kazanmasını ve her geçen gün büyüyen sınıflar arasındaki uçurumun keskinleşen sınıf mücadelelerine dönüşmesini engellemek için burjuvazi, dinci gerici iktidarlara ihtiyaç duymaktadır. Dinsel gericiliğin iktidarda olduğu günümüz Türkiye'sinde burjuvazi, AKP iktidarının eliyle topluma gericilik empoze ederek kapitalizmin çarklarının dönmesini sağlamaktadır.

Dinci faşist iktidar, bir yandan elindeki her türlü araçla topluma gericilik dayatırken, öte yandan bunu kabul etmeyen kesimi ise baskı ve zor aygıtlarını seferber ederek ve yargıyı kullanarak sindirmeye çalışmaktadır. Ölüm listelerine "büyütülecek bir şey değil" diyen RTÜK, 40 çocuğun tacize uğramasına "bir kere-

den bir şey olmaz" diyen bakanlar, "9 yaşında kız çocuğu evlenebilir" diye fetva veren Diyanet İşleri Başkanlığı, bu cüreti AKP iktidarından almaktadır.

Yozlaştırıp çürüterek toplumu hareketsiz kılmaya çalışan bu zihniyet insanı anlamda ne varsa yok etmeye çalışmaktadır. Çünkü, dinci-faşist AKP iktidarının dümeninde olduğu sermaye düzeni, çok yönlü krizlerini aşmak için başka bir enstrümana sahip değildir. Bu gericiliğin ağır sonuçlarından biri de çocukların daha fazla şiddete ve istismara uğraması ve düzenin tüm pisliklerine daha fazla maruz kalmasıdır.

N. KAYA

Çocuk istismarcısı ilkel zihniyete karşı...

Mücadeleyi büyütelim, gericiliğin karanlığını parçalayalım!

Kurulduğu andan bu yana sermayeye pervasızca hizmet eden AKP, bu aynı süreçte gerici-ilkel-cinsiyetçi-çocuk istismarcısı zihniyeti tırmandırmak için de elinden geleni yaptı. Bu zihniyetin hem kadın hem çocuk bedeniyle sorunu var. Bundan dolayı kadın düşmanı söylem elden bırakılmaz. Kızların çocuk yaşta evlendirilmesi özendirilir. Enstest olağanlaştırılır. Çocuk tecavüzcüleri korunur. Saray yargısı kadın katillerine şefkat gösterir... AKP-MHP koalisyonu ile kurulan tek adam diktatörlüğü döneminde zıvanadan çıkan rejim, şimdi tüm bunları "salgın sürecinin normal" hali-

ne getirmek istiyor. Bunun için ağızından irin fişkıran meczuplara canlı yayınlarda vaaz verdiriyor.

Salgın sürecinde "evde kal"mak kadına yönelik şiddeti arttırdı. Karantina yurtlarında kadınlar tacizlere maruz kaldı. AKP-MHP suç ortaklığıyla çıkarılan "Af yasası" sayesinde katiller ve çocuk tecavüzcüleri sokaklara salındı. AKP'li bir milletvekilinin evinde öldürülen Nardir Kadırova'nın dosyası ise kapatıldı. Üniversitelerin kürsülerine oturtulmuş, güya gençleri yetiştirme iddiasında olan bir takım meczuplar, TV ekranlarına çıkıp "çocuk yaşta annelik" söylemini

kullanarak çocuk istismarının "olağan" olduğunu pişkince vaaz ediyorlar.

İstanbul Aydın Üniversitesi öğretim üyelerinden "Prof" ünvanlı Kutluk Özgüven adlı bir meczup, Akit TV'de "kadın-erkek rolleri ve ilişkiler" konulu programda yaptığı konuşmada "12-17 yaş aralığının ilk çocuğu doğurmak için ideal" olduğunu savundu. Üniversite yönetimi bu sapkıni kovsa da, söylediği şeyler saray rejiminin zihniyetine paraleldir.

Sinop'un Durağan ilçesinde olduğu gibi 13 yaşındaki kız çocuğunun 2 yıl ara ile babası tarafından hamile bırakılması,

tarikat yurtlarında çocuklara tecavüzün "rutin" bir uygulama haline getirilmesi, kadın cinayetlerinin katlamalı artışı gibi vahşetler, tam da bu zihniyetin yaygınlaşmasından feyz alıyor. Bu iğrençliklerin yaygınlaşması, "kız çocukları babaya haklı" diyebilen bu ilkel barbarların etkileri zehirli tohumların ürünüdür.

Bu ortaçağ artığı ilkel zihniyetten kurtulmak, ancak beslendiği kaynakları kurutmakla mümkündür. Bu ise, sömürü ve köleliğe dayalı kapitalist düzenlerinin devam etmesi için kadınları "ikinci sınıf insan kategorisine" yerleştiren, onları "çocuk doğuran cinsel nesnelere" olarak gören iktidarın alaşağı edilmesi demektir. Bu koyu gericiliğin karanlığını parçalamak için işçi ve emekçi kadınlar olarak örgütlü davranmalı, mücadelede bir adım öne çıkmalıyız.

İŞÇİ EMEKÇİ KADIN KOMİSYONLARI

İstanbul'daki üniversitelerin online eğitim karnesi

İstanbul Üniversitesi, İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa, İstanbul Teknik Üniversitesi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Boğaziçi Üniversitesi üzerinden hazırladığımız online eğitimin işleyişi tablosu, bütünüyle eğitim sisteminde yaşanan sorunlara adeta ayna tutuyor.

Tüm dünyayı etkisi altına alan koronavirüs salgını eğitimin tüm kademelerinde olduğu gibi yüksek öğrenimde de etkisini gösterdi.

16 Mart itibari ile 3 hafta olarak belirlenen örgün eğitimdeki ara, salgının gidişatı doğrultusunda tüm bahar dönemi kapsayacak şekilde uzatıldı. Böylece, başta alt yapısı olan üniversiteler olmak üzere birçok üniversite internet üzerinden ders notu paylaşımı, online eğitim gibi uygulamalara geçti.

Burada belirtmek gerekir ki, ilk etapta online eğitime geçen üniversiteler çoğunlukla vakıf üniversiteleri oldu. Başta İstanbul Üniversitesi gibi köklü ve büyük bütçeli bir çok üniversite altyapı eksikliğinden ötürü online eğitime geç başladı. Kuşkusuz bu durumun kendisi şaşırtıcı değil. Çünkü yıllardır büyük bütçelere sahip olan bu üniversiteler bütçelerini öğrenciye, eğitimi geliştirecek teknik donanımına yahut laboratuvar vb. alanlara ayırmak yerine, sermayeyi sevindirecek

“yatırımlar” yapmayı ve üniversitelerin başta emek gücü olmak üzere tüm olanaklarını sermayeye açmayı vazife edinmiş durumda. Geline yerde bu tablo, yıllardır üniversitelerde artan ve köklü hale getirilmek istenen paralı eğitim uygulamalarının, sermaye-üniversite iş birliğinin adeta bir özetini oluşturuyor. Online eğitimde yaşanan sorunlara da bu yüzden eğitimin ticarileştirilmesi başta olmak üzere bir dizi sorundan bağımsız bakamayız.

PEKİ ONLINE EĞİTİM NASIL İLERLİYOR?

Sürecin başından bugüne online eğitim, elbette ki örgün eğitimde olduğu gibi birçok sorunla başladı. Online eğitim, kimi üniversitelerde kendi oluşturdukları ders sistemleri üzerinden, kimi üniversitelerde ise sosyal medyada bilinen (zoom, skype vb.) başka programların kullanılması ile ilerliyor.

Üniversitelilerin ve akademisyenlerin ilk etapta en çok karşılaştığı sorun bu sistemlere girememek oldu. Üniversitelerin online eğitim sistemleri çoğunlukla daha kullanıldıkları ilk günden çöktü.

Ayrıca üniversitelerin tamamı tüm fakülte ve bölümlerine uygun online ders programı hazırlayamadı. Sosyal bilimler dışında okuyan (Meslek yüksek okulları, mühendislik fakülteleri, fen edebiyat fakülteleri, sağlık bilimleri fakülteleri, tıp fakülteleri) on binlerce öğrencinin uygulamalı dersleri ve laboratuvar dersleri olmak üzere yüzlerce ön lisans, lisans ve yüksek lisans dersleri, süreç boyunca online olarak verilmedi. Ayrıca sosyal bilimler alanlarında okuyan öğrenciler de benzeri sorunlar yaşayarak belli temel derslerini online olarak göremedi. Geline yerde ise hala başta uygulamaları dersler olmak üzere, online olarak verilemeyen derslerin akıbetinin ne olacağı belirsizliğini koruyor. YÖK'ün kararına göre her üniversite kayıp dönemin ve

derslerin telafisi için kendi takvimini oluşturacak. Ancak örgün eğitimde dahi büyük bir kaos barındıran üniversitelerin, telafi eğitimi için hazırlayacağı takvimin üniversitelerin öznelerine (öğrenciler, öğretim görevlileri, üniversite çalışanlarına) sorulmadan hazırlanması durumunda büyük mağduriyetler doğacağını tahmin etmek güç değil. Bu kapsamda yıllardır mücadelesini verdiğimiz “söz, yetki, karar hakkı” için mücadelenin aslında ne anlama geldiğini bir kere daha görüyoruz.

Online eğitimin oldukça önemli bir diğer sorunu ise erişilebilirliği oldu. Bir çok üniversiteden yansıyan veriye göre, üniversitelilerin çok sınırlı bir kesimi online eğitime sorunsuz olarak, düzenli bir şekilde ulaştı. Bilgisayar ve internet gibi bir çok olanaktan mahrum olan on binlerce öğrenci online eğitim sürecinin bir parçası olamadı. Salgın nedeniyle, sermayeye sınırsız teşvikler, ödenekler veren gerici-faşist iktidar, üniversitelilere

bu süreçte bilgisayar, ücretsiz-sınırsız internet gibi olanaklar dahi sağlamadı.

İstanbul Üniversitesi, İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa, İstanbul Teknik Üniversitesi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Boğaziçi Üniversitesi üzerinden hazırladığımız online eğitimin işleyişi tablosu, yukarıda bahsettiğimiz sorunlara adeta ayna tutuyor.

Kısaca İstanbul'daki üniversitelerin online eğitim süreçlerine bakacak olursak:

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ VE İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ CERRAHPAŞA

Bundan iki yıl önce dinci gerici iktidar "niteliği arttıracacağız" diyerek bir çok üniversite ile birlikte, İstanbul Üniversitesi'ni de ikiye bölmüştü. İstanbul Üniversitesi ve İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa olarak iki ayrı okul haline getirilen üniversitelerin online eğitim karnesi adeta köklü bir üniversitenin nasıl "daha niteliksiz" hale getirileceğinin örneği oldu. Üniversiteleri kağıt üzerinde ve tabelası üzerinden bölen anlayış, iki ayrı üniversitede de geçen iki yılda hiç bir altyapı düzenlemesine gitmedi. Öyle ki, koronavirus nedeniyle online eğitime geçmeden dahi İÜ-C'nin öğrencileri okul sistemine (aksis-c) girmekte dahi sorun yaşıyorlardı. Bu sebeple online eğitime İstanbul Üniversitesi'nden de geç başladı. Ayrıca üniversitenin kendi alt yapı eksikliğinden kaynaklı dersler; Canvas-Mergen ya da Google üzerinden uygulamalar ile verildi.

Ayrıca YÖK tarafından yeni bir üniversite olarak nitelendirilse de bölünme ile birlikte daha da yetersiz kalan akademik ve idari kadro sorunu ile öğrenciler uzunca bir dönemdir zaten bir çok sorun yaşıyordu.

Online eğitim üzerinden yaşanan sorunlar, başta uygulamaları dersler ve sınavların nasıl olacağı üzerinden yaşanıyor.

Örneğin Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu'nda online eğitim belli derslerde veriliyor. Ancak genel olarak MYO'ların derslerinin uygulamalı olduğunu düşünenecek olursak, MYO öğrencilerinin bu süreçte göremediğini söyleyebiliriz. Bunların telafisine ilişkin üniversite henüz net bir planlama dahi açıklamadı. Ayrıca online verilen dersleri öğrencilerin büyük bir kısmı teknik eksikliklerden ötürü (internet, derslere uygun bilgisayar vb.) takip edemiyor.

TBMYO'da yaşanan sorunlara benzer sorunlar yine uygulamalı eğitimin büyük öneme sahip olduğu Tıp Fakültesi, Veterinerlik Fakültesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Florence Nightingale Hemşirelik Fakültesi'nde de yaşanıyor. Bu fakül-

telerde, uygulamalı derslerin telafisine ilişkin henüz üniversite rektörlüğünce yapılan net bir açıklama dahi yok.

İstanbul Üniversitesi'nde de online eğitim, üniversitenin kendi altyapısı üzerinden gerçekleştirilse de başta uygulamalı derslerin önem teşkil ettiği fakülte ve bölümlerde telafi derslerinin nasıl gerçekleştirileceğine ilişkin belirsizlik sürüyor. Uygulamalı eğitimin temel önemde yer tuttuğu Tıp, Eczacılık, Diş Hekimliği ve Fen Edebiyat Fakülteleri üzerinden telafi eğitimine dair bir plan açıklamadı.

İstanbul Üniversitesi'nde Edebiyat Fakültesi, Hukuk Fakültesi, İletişim Fakültesi gibi fakültelerde ve bölümlerde de online eğitimde verilen derslerin örgün eğitime göre aynı müfredatta ilerlemediği ve yetersiz-niteliksiz olduğu öğrencilerin en çok şikayet ettiği durum oldu.

YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ

Bir çok mühendislik fakültesi bulunan, teknoparkında Türkiye Sanayisi'nin büyük sermayesi için projeler gerçekleştirilen, öğrenciye ve eğitime ayrılması gereken bütçeyi yapılması planlanan Millet Bahçesi'ne ayırarak, kampüsü rant ve talana açan YTÜ'de de online eğitim sorunlarla başladı. Daha ilk günden üniversitenin online eğitim sistemi çöktü. Dersler bir hafta sonraya ertelendi. Yıldız Teknik Üniversitesi'nde de uygulamalı dersler üzerinden online eğitim gerçekleştirilemedi. Çoğu fakülte ve bölümlerin en temel derslerini oluşturan uygulamalı derslerin telafisinin yaz aylarında yapılacağı açıklansa da henüz net bir plan açıklanmış değil. Ayrıca YTÜ'nün kendi yaptığı bir araştırma, online eğitime öğrencilerin erişebilirliğinin ne kadar düşük olduğunu gözler önüne serdi.

YTÜ'nün yaptığı bu araştırmaya göre; Üniversitede hazırlık, lisans ve lisansüstü bölümler olmak üzere toplamda 27.643 öğrenci, 1378 öğretmen, 7862 ders grubu bulunmaktadır.

-30 Mart - 8 Nisan tarihlerinde yapılan analize göre, online eğitimde kurulan sanal sınıflara giriş yapan toplam 10.568 öğrenci olmuştur. Online eğitimde toplamda 7975 sanal sınıf oluşturulmuştur.

-13 Nisan - 19 Nisan tarihlerinde yapılan analize göre, online eğitimde kurulan sanal sınıflara giriş yapan toplam 11.653 öğrenci olmuştur. Online eğitimde toplamda 5188 sanal sınıf oluşturulmuştur.

Yukarıdaki verilerde de görüleceği üzere 27 bin 643 öğrencinin olduğu YTÜ'de online eğitimi ancak 10 ila 12 bin öğrenci takip etmiş, verilen derslerin sayısı sürekli olarak azalmıştır.

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ

İstanbul Teknik Üniversitesi, online eğitimi zoom programı üzerinden ger-

çekleştiriyor. Vizeler ödev veya online sınav şeklinde yapılırken, finallerin ise çevrimiçi olarak görüntülü gerçekleştirileceği duyuruldu.

İTÜ Mimarlık Fakültesi öğrencileri, online eğitimde öğrencilerin yaşadıkları sorunlara dair çevrimiçi anket yaptı. Ankete 38 bin öğrencili okulda 3 bin öğrenci katılırken

Yapılan anketin sonucuna göre:

-Ankete katılan öğrencilerin yarısından fazlası online eğitime düzenli katılmadıklarını belirtti.

-Derse katılmayan öğrencilerin yüzde 30'u dersleri takip edebilecek uygun fiziki ortama sahip olmama, yüzde 24'ü uzaktan eğitim için gereken araçlara erişememe ve yüzde 5'i kendisinin veya çevresindeki birinin yaşadığı sağlık problemleri gibi nedenler olduğunu ifade etti.

-Öğrencilerin yüzde 90'ı salgın sürecinde önlem olarak okul dondurma seçeneğinin kolaylaştırılmasının bir çözüm olmadığını düşünüyor.

-Oy kullanan öğrencilerin yüzde 64'ü ise çözüm olarak "tercihe dayalı geçti-kaldı uygulaması" yapılması gerektiğini düşünüyor.

-Öğrencilerin yüzde 75'i uygulamalı dersler alıyor. Uygulamalı derslerin yıl sonu notunda etkili olması ve bu derslerin şimdiye kadar çevrimiçi alınamaması öğrencileri endişelendiriyor.

BOĞAZIÇI ÜNİVERSİTESİ

Boğaziçi Üniversitesi'nde online eğitim Zoom programı üzerinden sürdürülüyor. Uzaktan eğitim sürecinde alttan dersi olan ya da geçemeyenlere Boğaziçi Üniversitesi, dersi geçici süreliğine bırakma imkanı sunuyor.

Ayrıca üniversite, internet fonu oluşturularak 1300 öğrenciye 2 ay için internet desteği sağlamış. Ancak üniversitenin toplam öğrenci sayısının 16.706 kişi olduğunu hatırlatmakta fayda var.

Boğaziçi Üniversitesi'nde de uygulamalı dersler konusunda bir belirsizlik sürüyor.

Bu dersler; "Laboratuvar ve Uygulama Dönemi" takvimine göre 15-25 Haziran tarihlerinde yapılacak. Bütün öğrencilerin aynı tarihlerde değil belirli sayılarda, öğretim üyelerinin belirledikleri aralıklarda yan yana geleceği belirtilse de henüz bir netlik bulunmuyor. Ayrıca öğrencilerin uygulamalı eğitim için dönmeleri halinde başta barınma sorunu olmak üzere bir dizi sorunun oluşacağını şimdiden öngörebiliriz.

Boğaziçi Üniversitesi, yaz okulu için de yalnızca uzaktan eğitimin verilebileceği bir yaz okulu planlaması hazırlamış bulunuyor.

DEVİRİMCİ GENÇLİK BİRLİĞİ
MAYIS 2020

"10 öğrenciden 3'ü internete erişimde sorun yaşıyor"

Üniversitelerde verilen online eğitimi değerlendirmek amacıyla TMMOB İstanbul İl Koordinasyon Kurulu bir anket çalışması yaptı.

İstanbul'da bulunan 57 farklı üniversiteden 525 öğrencinin katıldığı ankette öğrencilere, eğitim gördükleri okullar, bölümler, internete erişim kaynakları, bu kaynaklara erişip erişemedikleri, kendilerine ait bilgisayar veya akıllı telefonlarının olup olmadığı soruldu. Anket sonuçlarına göre:

- Ankete katılan her 10 öğrenciden 3'ünde online eğitim için yeterli teknolojik alt yapı yok.

- Her 10 öğrenciden 1'inin kendine ait bilgisayarı yok ve akıllı cihazları yeterli donanıma sahip değil.

- Her 10 öğrenciden 3'ü internete erişmekte problem yaşıyor. Öğrencilerin, yaşadığı yerde internet altyapısının olmadığını veya internetin uzaktan eğitim sistemine girebilecek hızdan uzak olduğu belirtildi.

- Her 10 öğrenciden 4'ünün yaşadığı bölgede internete erişim yok ya da çok kötü.

- Ankete katılan her 10 öğrenciden sadece 1'i üniversitesinden altyapı desteği alabiliyor.

"EŞİT, PARASIZ VE NİTELİKLİ EĞİTİM"

Anket sonuçlarına ilişkin açıklama yapan TMMOB, sermayenin ihtiyaçlarına göre eğitimin şekillendirildiğini belirterek şunları ifade etti:

"Türkiye'deki mevcut yükseköğretim sistemi nedeniyle, maalesef üniversitelerimizin çoğu zaten yetersiz teknik ve akademik altyapıya sahiptir. Öğrencilerimiz ise beslenme, barınma, ulaşım gibi sorunlarla karşı karşıyayken, anket sonuçlarında da gördüğümüz üzere uzaktan eğitim sürecine erişmekte yeni bir sorun olmuştur. TMMOB İstanbul İl Koordinasyon Kurulu olarak yıllardır savunduğumuz ve her platformda dile getirdiğimiz eşit, parasız ve nitelikli eğitim talebinin haklılığı, pandemi sürecinde bir kez daha ortaya çıkmıştır. Bu dönemde tüm öğrencilerimize ücretsiz internet, ücretsiz bilgisayar ve tüm eğitim kaynaklarına ücretsiz erişim hakkı sağlanmalıdır. Final dönemi yaklaşan öğrencilerimizin sorunları çözümlenmeli, mağduriyetleri giderilmelidir."

Metal Fırtına 5. yılında...

“İşgal, grev, direniş!”

Bursa’da başlayarak bir dizi kente yayılan, onlarca metal fabrikasından onbinlerce işçinin haftalar boyunca gerçekleştiği metal direnişinin 5. yılındayız. 50. yılını kutlamaya hazırladığımız 15-16 Haziran Direnişi sonrasında işçi sınıfının bu en yaygın ve kitlesel direnişi, sınıf mücadelesinde önemli mihenk taşlarından biri olmuştur.

5. yılında bu büyük direnişi anarken, aynı zamanda devrimci sınıf hareketinin geliştirilmesi hedefiyle geleceğin daha büyük mücadelelerine hazırlanmak açısından, direnişin derslerini ele almak önem taşıyor.

YAKLAŞAN FIRTINA...

2015 yılı 5 Mayıs’ında başlayan ve günlerce süren metal direnişi, durgun gökyüzünde çakan bir şimşek değildi. Sınıfa dönük kapsamlı saldırıların yaşandığı, metal işçileri ve diğer sınıf bölüklerinin buna karşı hareketlendiği bir sürecin sonucunda gerçekleşen bir direnişti.

Türkiye ekonomisinde stratejik konuma sahip olan metal sektörü, işçi sınıfının mücadelesinde hep özel bir yer tutmuştur. Türkiye kapitalizminin yapısal sorunlarının derinleşmesiyle birlikte metal işçilerinin çalışma ve yaşam koşulları da giderek kötüleşmiş, geçmiş kazanımları bir bir törpülenmiştir. Metal fırtınada ön saflarda yer alan temel fabrikaların işçilerinin ücretlerinde ve çalışma koşullarında ciddi bir gerileme yaşanmıştır.

Metal işçisinin sırtında tam bir kambura dönüşmüş olan, metal patronlarının işçi sınıfı içindeki ajanı olarak iş gören, her türlü yöntemle metal işçilerini denetleme görevini üstlenen Türk Metal çetesinin 2015 yılında yeni bir satış sözleşmesine imza atması tepkileri büyütüştür. Sefalet zammının yanısıra büyük bir kayıp demek olan üç yıllık sözleşmenin kabul edilmesi, büyük bir öfkeye yol açmıştır. Sermaye sınıfı ve Türk Metal’in baskılarıyla yeniden Türk Metal’e dönme zorunda kalmış olsalar da, BOSCH işçilerinin Türk Metal’den istifa süreci de metal işçilerinin hafızasında canlılığını korumaktadır.

Yanı sıra, metal fırtınayı önceleyen süreçte, sınıf hareketindeki gelişmelerin, gerek fiili eylemlerin gerekse de sendikal

bürokrasiye karşı alınan tutumların da metal işçilerine yol gösterdiği açıktır.

2010 yılında, Tekel işçilerinin Ankara’nın göbeğinde sendikal bürokrasiden bağımsız olarak grevi sınıf hareketine canlılık taşımıştır. Tüm bu süreçlerin ardından, gerek ön sürecindeki örgütlenmesi, gerek fiili meşru mücadele çizgisi ile devrimci öncünün yol gösterdiği Greif direnişi gerçekleşmiştir. 2015 yılında BMİS’in grev kararı almasının ardından ise grev yasaklanmıştır.

Metal direnişi bu süreçlerin birikimi üzerinden gerçekleşmiş, yakın dönemde gerçekleşen eylem ve direnişlerin izlerini taşımış, aynı zamanda işçi sınıfının devrimci geleceği olan Greif Direnişi’nin ortaya koyduğu temel kriterlerin doğrulanması olmuştur.

EYLEMLİ SÜRECİN GELİŞİMİ

Metalde grup TİS’de satış sözleşmesinin imzalanmasının ardından, Türk Metal’e geri dönen BOSCH işçileri için Türk Metal görece daha iyi bir sözleşmeye imza attı. Metal patronları tarafından “verilemez” denilen zammın verilmesi, metal işçilerinin biriken öfkesinin açığa çıkmasına yol açtı. Ücret talebi ve sendikal bürokrasiye tepki, eylemli sürecin temel öğeleri oldu.

13 Nisan’da Türk Metal ile BOSCH yönetiminin sözleşmeyi imzalaması üzerine, 14 Nisan günü bazı metal fabrikalarında, kendi sözleşmelerinin yenilenmesi ve ek protokol talebi ile eylemler başlatıldı. Özellikle iki eylem sürecin gelişimi açısından önem taşıyordu. İlki 26 Nisan Kent Meydanı eylemi, ikincisi ise 5 Mayıs eylemi...

Metal işçileri, 26 Nisan’da sendikal bürokrasiye de hedef alarak gerçekleştirdikleri eylemde, taleplerini ortaya koydular, metal patronları ve Türk Metal Sendikası’nı uyardılar. Temel taleplerinin karşılanmaması üzerine, 5 Mayıs günü Bursa’nın merkezi bir yerinde istifa et-

meye karar verdiler. Metal patronlarını arkasına alan Türk Metal çetesinin bu eylemde devrimci basına ve öncü işçilere saldırması, öfkeden büyümesine, güncellenmesini istedikler. Greif Direnişi’nde öne çıkan “işgal, grev, direniş” sloganı, metal fırtınada da hayat buldu.

Tüm bu süreçte Metal İşçileri Birliği çok önemli bir rol oynadı. Metal Fırtına’nın patlak vermesini tetikleyen, sınıf devrimcilerinin sürece yönelik etkili müdahalesi oldu. Birlik’in metal işçilerine dönük sistematik çalışmasıyla, izlediği politikalarla, etkili araç ve yöntemleriyle direniş farklı bir düzeye sıçradı. Sürecin başından itibaren taleplerin belirlenmesi, eylemlere yön verilmesi, Fabrikalar Arası Kurul dahil olmak üzere farklı fabrikaların ortak davranma pratiğinin örgütlenmesinde oynanan özel rol, 5 Mayıs’ın ardından haftalarca süren eylemli süreçte de devam etti.

Taleplerin karşılanmaması üzerine, 14 Mayıs’tan itibaren Renault, Tofaş, Coşkunöz, Mako, Ototirim, Valeo’da fabrikaları terk etmeme eylemleri gerçekleştirildi. Bursa’da bir dizi fabrika direnişe geçerek bu eylemlilik sürecine dahil oldu. Bu eylemlere Türk Metal’den istifalar eşlik etti. İlerleyen günlerde bu dalga, Tekirdağ, İstanbul, Kocaeli, Sakarya, Bolu, Eskişehir, Ankara gibi kentlere de yayıldı.

METAL FIRTINANIN GÖSTERDİKLERİ...

Sürecin bir evresinden sonra, parçalı bir şekilde yürüyen direnişler farklı biçimlerde ve çok sınırlı kazanımlarla sona erdi. Ancak burada önemli olan, metal işçisinin ne elde ettiği değil, metal direnişinin sınıf hareketine ne kattığıdır.

Metal Fırtına bir kez daha, temel toplumsal bir güç olan işçi sınıfının birleşik eylem gücünü ortaya koydu. Yanısıra bu direniş, fiili meşru mücadele yöntemlerinin işçilerin bilinçlerine kazınmasında özel bir rol oynadı. Metal işçileri, yasaları

aşarak gerçekleştirdikleri fabrikaları terk etmeme eylemleri ile, çoktan bağıtlanmış olan toplu sözleşmeyi tanımayarak, güncellenmesini istedikler. Greif Direnişi’nde öne çıkan “işgal, grev, direniş” sloganı, metal fırtınada da hayat buldu. Greif Direnişi’nin de öğreticiliğiyle, sınıf mücadelesinin önündeki temel engellerden biri olan sendikal bürokrasiyle açık bir hesaplaşmaya tanık olundu.

Metal Fırtına aynı zamanda, sınıf hareketinin yaşadığı zayıflıkları ve metal işçilerinin yapısal zaafalarını da açığa çıkardı. Sınıf devrimcilerinin konu ile ilgili değerlendirmelerinde vurguladıkları gibi, bu süreç, “... fabrika zeminine oturan bir devrimci öncü müdahaleden, onun yön verdiği bağımsız taban örgütlenmesinde oynanan özel rol, 5 Mayıs’ın ardından haftalarca süren eylemli süreçte de devam etti.

Taleplerin karşılanmaması üzerine, 14 Mayıs’tan itibaren Renault, Tofaş, Coşkunöz, Mako, Ototirim, Valeo’da fabrikaları terk etmeme eylemleri gerçekleştirildi. Bursa’da bir dizi fabrika direnişe geçerek bu eylemlilik sürecine dahil oldu. Bu eylemlere Türk Metal’den istifalar eşlik etti. İlerleyen günlerde bu dalga, Tekirdağ, İstanbul, Kocaeli, Sakarya, Bolu, Eskişehir, Ankara gibi kentlere de yayıldı.

Sınıf devrimcilerinin yaptıkları değerlendirmelerin yanısıra direnişin ön saflarında yer alan işçiler de, Metal İşçileri Birliği sayfasına yakın zamanda verdikleri röportajlarda, bu zayıflıklara farklı yönleriyle işaret etmektedirler.

Sınıf devrimcilerinin sürece yön vermeye çalışan tüm müdahalelerine rağmen, fabrika zeminlerine dayanan ör-

S. Soysal

gütüllüklerden ve devrimci öncülerden yoksunluk, “öncü işçiler” dahil olmak üzere metal işçilerinin sınıf bilincinin geriliği, her bir adımda kendini ortaya koymuştur. Metal işçilerinin birleşik eyleminde özel bir rol oynayan Fabrikalar Arası Kurul’un ikinci toplantının ardından dağılmasında, fabrikalardaki sürecin sermayenin ve devletin çok özel çabalarıyla sönmülmesinde, çeteleşmiş sendikal bürokrasiye karşı mücadele verildiği halde farklı bürokratik sendikal odakların peşinde sürüklenilmesinde, böylece açığa çıkan dinamiğin erimesi ve parçalanmasında, bu temel önemde zayıflıklar belirleyici olmuştur.

METAL FIRTINA’DAN BUGÜNE...

Metal Fırtına’dan bu yana geçen beş yıllık süreçte, ülkedeki siyasal gelişmelerle birlikte işçi sınıfı ağır kayıplar yaşadı. AKP iktidarı, 15 Temmuz darbesi girişimini fırsata çevirerek, toplumsal muhalefeti soluk alamaz hale getirdi. OHAL’e dayanarak işçi sınıfının eylemlerini, grevlerini yasakladı. Tek adam rejimi adım adım inşa edilirken, sermayenin ihtiyaçları doğrultusunda işçi sınıfının kazanılmış haklarını trpanlamaya dönük adımlar birbirini izledi. Tek tek metal fabrikalarında hak kayıplarının yanı sıra genel planda da kayıplar yaşandı.

Bu süre zarfında yaşanan iki toplu sözleşme yine satışlarla sonuçlandı. Buna rağmen, MESS şahsında metal patronları ve onların sınıf içindeki ajanları olan Türk Metal çetesi, atıkları her adımda, metal fırtınanın korkusunu yaşamaya devam ettiler.

İşçi sınıfının Metal Fırtına’ya kaynaklık eden sorunları geline yerde daha da ağırlaşmış durumda. Dolayısıyla, metal işçilerinin sürmekte olan suskunluğuna rağmen, mücadele dinamikleri birikmeye devam ediyor.

Sınıf hareketinin Metal Fırtına’da açığa çıkan zayıflık alanları; devrimci öncüye dayalı taban örgütlenmelerinden yoksunluğu, sendikal bürokrasinin tahakkümü, sınıf bilincinin geriliği ve gerici ideolojilerin etkisi varlığını korumaktadır. Tüm bunlar aynı zamanda devrimci bir sınıf hareketinin geliştirilmesinde yüklenilmesi gereken alanlara işaret etmektedir.

Belirleyici olan fiili-meşru-militan mücadeledir!

Sermayenin ve sendikal bürokrasinin satış ve kölelik düzenine karşı yeni metal fırtınalar yaratmak; ilkelere ödün vermeden, sınıf bilincimizi güçlendirerek ve mücadeleyi ilmek ilmek örererek başarılabilir.

2015 Mayıs’ında Türkiye işçi sınıfı şahsında Bursa’daki metal işçileri, eşine az rastlanır bir mücadeleye imza attı. 2015 yılı Toplu İş Sözleşme sürecinde Bosch işçilerinin Türk Metal-MESS ittifakına karşı yılları bulan mücadeleleri nispeten ileri bir sözleşme imzalanmasını sağladı. Bosch işçileri Türk Metal’i fabrikadan silmek ve Birleşik Metal’e geçmek için yoğun bir emek ve mücadele ortaya koydu. Ancak, bir yandan Birleşik Metal’in basiretsizliğinden, bir yandan da Türk Metal, Bosch ve sermaye iktidarı arasında sıkışan işçilerin “sınıf karşı sınıf” ilkesinden ve “fiili-meşru-militan” bir mücadele tutumuna uzaklığından kaynaklı Türk Metal’e geri döndüğü bir süreç yaşanmıştı.

Bosch sözleşmesinin imzalanmasının ardından, Renault, Tofaş, Coşkunöz, Mako, Ototirim gibi onlarca fabrikadan, sanayi kentlerine yayılan bir mücadelenin önu açıldı. Söz ve eylem sırası metal işçilerindeydi. 1998 sözleşmesi sürecinde alınan yenilginin de bir rövanşını niteliğindedi 2015 metal fırtınası.

1998’de politik ve pratik açıdan yol gösterici bir güçle buluşamamak yenilginin en büyük nedenlerinden birisiydi. 2015’de ise sınıf devrimcileri şahsında MiB’in varlığı, metal işçisinin önünün açılmasını sağlayan en büyük etken oldu.

Sınıfa karşı sınıf tutumu; söz, yetki, karar işçilere anlayışı ve fiili, meşru, militan mücadele çizgisinin Bursa metal işçilerindeki karşılığıydı metal fırtınası. Tüm eksikliğine rağmen... Metal işçileri her renkten sendikal bürokrasinin ağzında sakıza dönmüş olan fiili, meşru mücadeleyi pratiğe dökerek “olmaz, yapılamaz, maceracılık” diyenlerin suratına bir tokat gibi vuruyordu.

Grevlerin sermaye iktidarı tarafından yasaklandığı bir dönemde (bu süreçte Birleşik Metal İş üyesi işçilerin 29 Ocak 2015’de yasaklanan grevi gündemdedi) Bursa’daki metal işçileri yasalara ve yasalara takılmadan fiili

grevlerin ateşini yaktılar. Bu sayede milyonlarca işçiye bizzat sendikal bürokrasi tarafından unutturulan işçi sınıfının üretime gelen gücü hatırlatılmıştır.

14-15 MAYIS 2015: FİİLİ, MEŞRU MÜCADELE!

Renault yönetiminin işçilerin taleplerine kulak tıkamasına karşı Renault işçileri hep bir ağızdan “içeri giriyor muyuz arkadaşlar? Hayır!” diyerek yanıt verdiler. İşte bu taban iradesidir. Her renkten sendikal bürokrasinin işçilere unutturmak istediği budur... Bu çıkış kendiliğinden, doğal patlamanın sancılarının mart-nisan aylarında hissedilmesi ile birlikte sınıf devrimcilerinin yoğun çabasının karşılık bulmasıdır.

5 bin işçi tek yürek olmuş; Tofaş, Coşkunöz, Mako, Delphi gibi onlarca fabrikadan binlerce işçinin yüreği birleşmişti artık. Bu birliği sağlayan Türk Metal-MESS’in satış düzenine biriken öfke idi. Yeter ki mücadele isteği olan işçilerin önu açılın. Metal fırtınası bir kez daha göstermiştir ki yasaları belirleyen, gücü elinde tutandır. Binlerce işçi tek bir yürek, tek bir yumruk gibi hareket eden sermayenin yasaları yerle bir edilebiliyor. Renault, Tofaş gibi dünya devi haline gelmiş fabrikalarda işçiler üretimi fiili olarak durdurabiliyor. Bu güç, bu güven işçi sınıfının gerçek kimliğinin sadece bir yanısırdır. Bunu tamamlayacak olan da “sınıfa karşı sınıf” duruşu ve sert mücadelelere hazır “direnişçi militan” kimliğin sınıf bilinciyle kuşanmasıdır.

Bu temel gerçeklerden biri eksik oldu mu kaybetmek kaçınılmazdır: -Söz, yetki, karar işçilere. -Fiili, meşru, militan mücadele hattı. -Sınıfa karşı sınıf tutumu. İşte bu üç temel unsur fabrikalar zemininde hayata geçirmek, yıkılmaya-

cağ yeni metal fırtınalar yaratacaklar. Bu açılardan baktığımızda, 15 Mayıs 2015 çıkışı her şeyiyle büyük bir deneyim olarak yeni metal fırtınalara nasıl hazırlanmamız gerektiğini göstermektedir.

Düşünün; Renault, Tofaş, Coşkunöz, Delphi, Ototirim önündesiniz ve gemileri yakmışsınız. Olmaz denilen yapılmış, kağıttan kaplan olan Türk Meyal ve sermayedarlar küçüldükçe küçülmüş, metal işçisi devleşmiştir. Gücünüzü yasalarla değil, haklılığınızdan almışsınız ve sermayenin kalbini durdurmuşsunuz. Ancak, fiili olarak çıktığımız bu yol sınıf bilinci ile birleşememişse her türlü saldırıya açıksınız demektir. Gerçek bir hak mücadelesi ve direnişçi, militan sınıf kimliğimizin esnetilmesi ise bizi tekrar zincirlerle bağlı köleler haline getirir.

Renault’ta, Tofaş’ta, Coşkunöz’de bunları defalarca yaşamadık mı? Bu büyük eylem sırasında bile fabrikaların içinde tuvaletler kapatılıyor, sular kesiliyor, kumanyalar verilmiyor, sermayenin koruması olan emniyetin her dayatması kabul ediliyor, desteğe ve dayanışmaya gelenler engelleniyor ve gemileri yakan bizler sessizce bu dayatmaları kabul ediyoruz. Bu dayatmalara karşı koyulmadığı için direnişler zamanla zayıfladı, daraldı ve kendi içine kapandı. Sınıf bilincinin ve direnişçi, militan kimliğin zayıflığı Renault’ta Birleşik Metal’in, Tofaş’ta ise Çelik İş bürokratlarının elini güçlendirdi. Sonuçlarını ise hepimiz yaşayarak görmüş olduk.

Sermayenin ve sendikal bürokrasinin satış ve kölelik düzenine karşı yeni metal fırtınalar yaratmak, belirttiğimiz ilkelere ödün vermeden, sınıf bilincimizi güçlendirerek ve mücadeleyi ilmek ilmek örererek başarılabilir.

Metal Fırtına ve sol hareket

S. Soysal

Metal Fırtına'nın 5. yılındayız. Metal işçilerinin mevcut tablosu ile sendikaların rolünün yanısıra sol hareketin sergilediği tutumu da bir kez daha hatırlamakta yarar var.

Beş yıl önce Bursa'da patlak veren, bir dizi kente yayılan, onlarca fabrikadan onbinlerce işçinin katıldığı bu sarsıcı direniş, ne yazık ki sol hareketin temel gündemi olamamıştır.

Türkiye'de sol hareket ve sınıf hareketi bugüne kadar hep farklı kanallardan akmıştır. Sol hareket, ideolojik planda işçi sınıfını "öncü güç" olarak görmesine rağmen, halkçı ideolojik çizgi ve politikaların ürünü olarak, işçi sınıfına güvensizliğini sürdürmüş ve sınıf hareketine hep mesafeli olmuştur. Sınıf hareketinde belli dönemlerde yaşanan yükselişler işçi sınıfının devrimci rolünü hatırlamasını sağlasa da, solun pratiğinde esasa ilişkin bir değişikliğe yol açmamıştır.

Yakın dönemde sol hareketin işçi sınıfıyla daha yakından ilişkilmesi, 2010 yılında gerçekleşen Tekel Direnişi sürecinde olmuştur. Türkiye'nin dört bir yanından gelen Tekel işçilerinin etkili direnişi, devrimci ve reformist kanatlarıyla solun da ilgi göstermesini sağlamıştır. Sendikal bürokrasiye rağmen Ankara'nın merkezine çadır kuran Tekel işçilerinin eylemi, üretim alanlarıyla bağlarının kalmamasına rağmen, toplum ölçüsünde yankı yaratmıştır. Böylece işçi sınıfının eylem gücünün ve tarihsel-toplumsal rolünün sol tarafından hatırlanmasına vesile olmuştur.

O dönem solun Tekel Direnişi'nde aktif olarak yer almasına işaret eden komünistler, bu konuda şunları söylemişlerdi: "Yine de görüntü yanıltıcı olmamalıdır. Daha ihtiyatlı bir ifade ile söylersek, görüntü bugün için bir gerçek olsa bile kalıcılığı her türlü kuşkuya açıktır. Benzer bir tablonun son yirmi yılda bu sonuncusuyla birlikte en az üç kez tekrarlandığı söylersek, böylece kestirmeden kuşkularımızın nedenini de açıklamış oluruz. Tekel Direnişi'nin yaktığı ateşin aydınlattığı zihinler ve tazelediği bellekler dönüp son yirmi yıla bakarlarsa, sınıf hareketi üzerine benzer bir ortak politik heyecan ile teorik mutabakatın, ilkin 1989 Baharında ve ardından 1990 sonbaharında, Zonguldak Madenci Direnişi esnasında da yaşandığını göreceklerdir. Heyecan

Metal Fırtına'nın patlak verdiği dönem, sol hareketin Kürt hareketinin peşinde sürüklendiği, düzen çatlıklarında politika yapmaya çalıştığı, sınıf siyaseti yerine kimlik siyasetinin ön plana geçtiği, 7 Haziran 2015 seçimleri sürecinde parlamenter hayallerin ayyuka çıktığı bir dönemdir.

öylesine güçlü, sınıf hareketinin eylemli çıkışlarla yarattığı umutlar öylesine büyüktü ki, aynı dönemde gerçekleşen '89 çöküşünün dünyada yarattığı gerici ve yıkıcı sarsıntısının Türkiye solunda yankılanması neredeyse iki yıl sonraya kaldı."

"... Özetle bir bütün olarak sol hareket, Tekel Direnişi'nin ardından yeni bir sınavdan geçecek, direnişten bir ders çıkarıp çıkarmadığı da böylece anlaşılacaktır." (Tekel Direnişi ve sol hareket, Şubat 201, Ekim)

Tekel Direnişi sonrasında gelişen süreç, komünistlerin kaygı ve eleştirilerini doğruladı. Greif gibi haftalarca süren son derece etkili işgal eyleminde de, sarsıcı Metal Fırtına'da da sınıfa uzaklık kendini bir kez daha ortaya koydu.

Metal Fırtına'nın patlak verdiği dönem, sol hareketin Kürt hareketinin peşinde sürüklendiği, düzen çatlıklarında politika yapmaya çalıştığı, sınıf siyaseti yerine kimlik siyasetinin ön plana geçtiği, 7 Haziran 2015 seçimleri sürecinde parlamenter hayallerin ayyuka çıktığı bir dönemdir.

Bu yapısal zaafiyet koşullarında sol

hareketin metalde yaşanan hareketlilikle ilişkilmesi, destek ve dayanışma sınırlarında olabilirdi. Ancak metal direnişinin temel zayıflıklarından biri olarak, işçilerin geri bilincinin yansımaları olan direniş destekçilere kapama tutumu, bu destek ve dayanışmayı da zorlaştıran, solun ilişkilmesini alabildiğine sınırlandıran bir etmene dönüştü. Geriye cılız dayanışma mesajları göndermek kaldı.

Metal Fırtına şu veya bu düzeyde ilişkilenebilen kimi reformistler ise, hareketi geriye çekmeye çalışan bir rol oynadılar. Bu eğilim en belirgin olarak 26 Nisan Kent Meydanı eylemi öncesinde görüldü. Birleşik Metal'in gölgesinde hareket eden kimi siyasetler, işçilerin geri bilincine yaslanarak eylemin yapılmasını engellemeye çalıştılar. Ancak mücadeleci işçilerin kararlılığı ve Metal İşçileri Birliği'nin çabalarıyla hareket ilerlemeye devam etti. 5 Mayıs'ta Türk Metal'den istifaya eylemi sürecinde de sergilenen benzer tavırların sonraki süreçte de işçilerin iradesi karşısında bir karşılığı olmadı. Birleşik Metal'in arkasında kimi küçük hesaplarla alınan tutumlar hayat bulmadı.

İşçilerin fiili meşru mücadelesini örgütlemekten geri duranlar, kendi zayıflıklarıyla hesaplaşamayanlar, Greif Direnişi'nde olduğu gibi Metal Fırtına'da da sınıf devrimcilerini "maceracılık"la, "sorumsuz ve aceleci davranmak"la, "işçi sınıfının verili bilinç ve örgütlülük düzeyini hesaba katmadan, kendi arzu ve isteklerini sınıf hareketine dayatmak"la, "reklamcı olmakla" suçladılar. Ancak yaygınlaşıp kiteselleşen, haftalarca süren ve tüm toplumun gündemine oturan eylemlilik bu suçlamalara en anlamlı yanıt oldu.

Metal Fırtına'nın üzerinden beş yıl geçti. Ekonomik krizin derinleşmesiyle metal işçilerinin yaşam ve çalışma koşulları daha da ağırlaşmış durumda. Metal Fırtına deneyimi bugün metal işçilerinin saflarında birikmekte olan öfke ve tepkiye yol gösterecek, eninde sonunda yeni bir mücadele döneminin önu açılacaktır. Sınıf devrimcileri bu süreci hızlandırmak için, Metal Fırtına'nın derslerinin de bilince çıkarılacağı etkili ve çok yönlü bir faaliyeti örmeye devam edeceklerdir.

Daha güçlü fırtınalar için taban komiteleri şart!

C. Berkay

Metal Fırtına'nın 5. yılındayız. 100'e yakın fabrikada ses getiren direniş, işçi hareketine büyük bir deneyim kazandı. Binlerce işçinin çalıştığı fabrikalarda aynı anda hareket etmenin muazzam bir güç, eşsiz bir enerji ortaya çıkarttığı görüldü. Farklı kentlerden binlerce işçi ortak talepler için mücadele etti.

*

Fırtınadan önce metal fabrikalarının da suyun kaynadığı, ancak nerede ve ne zaman taşacağı bilinmiyordu. İlk kıvılcım hangi fabrikada çakılacak, MESS ve Türk Metal'e karşı nasıl bir mücadele hattı izlenecek, kimsenin bir fikri yoktu. Harekete geçecek dinamikleri önden kestirmek zordur. Yıllardır gerici-milliyetçi ideolojilerle uyutulmuş, ağır şartlar altında ezilmiş metal işçisi fırtınayla birlikte gözünü açtı. Gücünü farketti, ancak gücünü nasıl kullanacaktı? Olası darbelere karşı nasıl bir savunma mekanizması geliştirecekti?

Metal işçileri yakın geçmişte defalarca sendikal bürokrasiye tepki gösterdiler. 1998'de olduğu gibi isyan da ettiler. Buna rağmen kısa süreli direnişler somut kazanımlara ulaşmak için yeterli olmadı. Bu defa direnişin sürdürülmesinde büyük bir rol oynayan Metal İşçilerin Birliği'nin (MİB) varlığı ise büyük bir imkandı. Sendikalı olsa da gerçekte örgütsüz olan metal işçilerine politik olarak yön verme, ortak talepler etrafında birlikte harekete geçirme noktasında MİB'in varlığı büyük bir avantajdı.

Direnişin üzerinden 5 yıl geçti. Direniş sürecinde şekillenen öncü işçilere en önemli eksiklik neydi diye sorduğunuzda, 'direnişten önce en azından bir grup işçi bu sorunlar üzerine fikir alışverişini varken, karar alan komitelerimizin yokluğu' diye cevap veriyorlar. "Komitelerimiz olsaydı

daha neler yapardık?" diyorlar. Aslında öncü işçilerin ifade ettiği komiteler, önden hazırlanan taban örgütlerinin kendisidir. Direnişe yön verecek sınıf bilinçli işçilerin birarada olması demektir.

*

Hareket ilk tepkisini sendikal bürokrasiye karşı göstermişti. Her ay bir yevmiye aidat ödediği sendikanın hem saltanat kurup hem TİS'lerde işçileri satmasına tahammülü kalmamıştı işçilerin. Sendikadan istifa edildi. Türk Metal çetesine ve sendikal bürokrasiye "işçinin tepesi attı mı, bürokrasinin fişini çekmek çok zor değil" mesajı verildi.

Sendikadan istifa edilmesine rağmen bölümlere, vardiyalara dayanan komiteler olmayınca Türk Metal çetesinin fabrikalara geri dönmesi yazık ki zor olmadı. Metal işçisi, en büyük açmazlarından biri olan taban örgütlerinin yokluğunun bedelini sonradan ödeyecekti. Direnişin temel taleplerinden biri olan "işten atama" şartı MESS tarafından çiğnendi. Dağılıma, parçalanma süreci de başladı. Hareket başlamadan önce tabana dayalı bir örgütlenme olsaydı, Türk Metal'in sahte politikalarına aldanmadan komitelerin gücü ile kararlar alınırdı. MESS ve Türk Metal'in saldırılarına karşı daha güçlü bir direniş hattı oluşturulurdu.

Sonuçta, hareketin omurgası ne kadar güçlü ve dayanıklı hale gelirse saldırılara karşı direnme gücü de o oranda artar. Bu noktada Greif Direnişi somut örnektir. Greif işçilerinin en iyi pratiklerden biri tüm eylemlerinin organize, disiplinli-planlı olması, olası saldırılara karşı önlem alınmasıydı. Burjuvazinin yasalarının tutsağı olmadı Greif işçileri. Öyle olsaydı ne Greif işgali hayata geçerdik ne de 'işgal-grev-direniş' ruhu oluşur-

du. Bir grup devrimci işçide vücut bulan devrimci-siyasal önderlik, mücadelenin her aşamasında yer aldı. Devrimci öncü işçinin sözünü söylemesini, karar almasını kolaylaştırdı, önünü açtı. İlkeli, işçi inisiyatifinde, enerjik, her an harekete geçebilen örgütlenme ağı kurulmuştu. Sendikanın ihanetçi-işbirlikçi tutumuna karşı azami önlemler alındı. Her bölümde oluşturulan komitelerle işçinin hakimiyeti ilk andan itibaren diri tutuldu. Greif direnişini sınıf hareketinin devrimci geleceği yapan, bu onuru taşımasının en önemli esaslarından biri de taban örgütlenmenin gücünün, enerjisinin açığa çıkmasıydı.

Asgari bir hazırlık olmayınca kazanma ihtimali azalır. Burjuvaziye, sendikal bürokrasiye, kolluk kuvvetlerine karşı mücadelede eksik, kimi zaman hatalı tutumlar sergilenebilir. Masada hareket planı yoksa, strateji-taktik yoksa önemli eksikliklerin olması da kaçınılmazdır. Buna sınıfın siyasal mücadelesini güçlendirecek zeminlerin zayıflığı da eklenince, burjuvazinin hareketi bozguna uğratması, dağıtması zor olmuyor. Planı, amacı belli olan grevlerin, işgallerin, direnişlerin uzun soluklu olmasının gerisinde de bu hazırlıklar vardır. İşçi, eyleme başlamadan önce toplanır, izleyeceği yolu tartışır, karara bağlar ve eylem kararını hayata geçirecek güne kadar hazırlıklarını yapar. Tüm hazırlıklarını eylemi güçlendirme hedefiyle hayata geçirir. Grevi dayanıklı hale getirmek için grev fonu oluşturur. Söz konusu Greif gibi bir direniş ise grev boyunca alınacak tedbirler, iş bölüşümü ve daha birçok hazırlık da vardır.

*

Metal Fırtınası sürecinde birçok fabrikada açığa çıkan tepkilerin örgütlenmesi,

ortak bir hareket planı belirlemenin aciliyeti ortadaydı. Bu ihtiyacı gidermenin ilk adımı Fabrikalar Arası Kurul oldu. Renault, Coşkunöz ve Mako'dan işçi temsilcilerinin biraraya geldiği ilk kurul, sonraki sürecin seyrinde kritik bir rol oynayacaktı. Eylem kararları, Türk Metal'den istifa hareketi kararı bu kurulda alındı. Kurulun daha ilk toplantısında, komite kurmaları için metal işçilerine yaptığı çağrının önemi büyüktür.

Komite kurma çağrısı anlamlı olsa da pratikte büyük zorluklarla karşılaşıldı. Zira anlık öfke patlamasını kontrollü bir şekilde hayata geçirip yönlendirmenin zorluğu, kolluk kuvvetleri ya da Türk Metal çetelerinden gelecek olası saldırılara yabancılaşma söz konusu idi. Her şeye rağmen sonraki toplantısında farklı fabrikalardan işçilerin katılımıyla gücünü artıran kurula yönelik baskılar da gecikmedi. Kurula dönük devlet baskısı artmış, öncü işçileri karakola çağırmakla birlikte, direnişi karalayan propagandanın yapılması kurulun zayıflamasına, zaman içinde dağılmasına sebep oldu. Tüm bunlar, öncü şahıslardaki zayıflıkların dışavurumuydu. Tabi aynı zamanda, direnişin öncü gücü MİB'e yönelik operasyonlar da dağılmayı engellemek için yapılacak müdahaleyi sınırlandırdı.

Büyük bir direnişin önderliğini eline alan kurul, onbinlerce işçinin olduğu bir direnişi yönetebilme adına kayıtlara geçen tarihi bir örnek yarattı. Sendikalardan bağımsız, onlarca fabrikadan işçilerin birlikte hareket edebilecekleri yeni bir örgütlenme formu ortaya çıktı. Kurul gibi örgütlenmeler sayesinde metal işçisi bir bütün halinde burjuvazinin karşısına çıkabiliyordu.

*

Burjuvazi, direnişi hafızalardan silmek için çok uğraşiyor. Direniş içinde deneyim kazanan, öncülük yapan birçok işçi büyük fabrikaların dışına itildi. Sermaye ile Truva ataları yeni, genç işçilerin deneyimsizliğini fırsata çevirmek istiyor. Ancak kapitalistlerle sendika ağalarının tüm ayak oyunlarına rağmen fabrikalarda direniş havasını soluyan binlerce işçi var. Yıpratılmış, korkutulmuş olsa da neyin kazandırıp neyin kaybettiğini mücadele içinde öğrendi metal işçileri. Bugün için kazandıracak mücadele hatından uzak dursa da!

İşçi sınıfı yeniden hareketlenmeye başladığında taban örgütlenmesine dayanan, bölümlerde, vardiyalarda sağlam komitelerini kuran, fabrikalar arası kurullarını oluşturan metal işçilerinin daha güçlü fırtınaların yaratılmasında etkin bir rol oynayacağından kuşku duymamak gerek.

Sendikal bürokrasiyi aşarak yeni fırtınalara hazırlanalım!

C. Berkay

Metal Fırtına'yı hatırlamak, sınıf mücadelesinin güncel seyrini değerlendirmek açısından önem taşıyor. Metal işçilerinin yaşadığı tüm sorunlar olduğu yerde duruyor. Sermayenin azgın emek sömürüsü, iktidarın yasak ve baskıları, ihanetçi-işbirlikçi ve uzlaşmacı sendikacılık...

Direnışı kırmak için elinden geleni ardına koymayanlar, bugün de işçileri ölümle burun buruna çalışmaya terk ettiler. Mevcut çalışma rejimini reddetme gücü bulamayan sendika bürokratları, mücadele isteği ve iradesinin yansımadığı göstermelik açıklamalar ile yetiniyorlar. Burjuvazi ile karşı karşıya gelmekten özenle uzak duruyorlar. Virüsün fabrikalarda hızla yayılması karşısında burjuvaziye akıl veriyorlar. İşçilerden yana yükselen ücretli izin talebini duymazlıktan geliyor, burjuvazinin cebine dokunmadan işçilerin biriktirdiği fonları çare olarak sunuyorlar. 1 Mayıs haftasında yaşananlar ise tek kelimeyle tükenmişlik...

METAL FIRTINA'YI HATIRLARKEN...

Sınıf hareketinin devrimci geleceği olan Greif Direnişi birçok bakımdan yeni bir yol açtı. İşçilerin örgütü olması gereken sendikanın işbirlikçi-ihanetçi bürokratların toplandığı bir kuruma dönüştüğü bilinciyle hareket edildi. Çürümüş bu anlayışa ciddi bir darbe vuruldu. Gücünü fark eden işçinin neler yapabileceği görüldü.

Metal sektöründe de daha organize olmuş çete sendikacılık ya da bürokratik icazetçiler egemendi. Sendikal bürokrasi mücadelenin önünde ciddi bir engeldi. Yıkılması, hiç olmazsa sarsılması gerekiyordu. Mücadele başladığında eskiyi savunanlar, sahip oldukları konumu sarsacak her direnişe karşı çıktılar. İşgal, grev hareketlerinin yayılması en büyük korkularıydı.

Kara propaganda ve fiziki saldırılar gecikmedi. "Kötü örnek" derhal yok edilmeli, tecrit edilmeli, hiç değilse en dar sınırlarda tutulmalıydı. Başta izleyici kalmayı tercih edenler de açığa çıkan enerjiyi pasifize etmeye çalıştılar, başarılı olamayınca da "maceracılık"la suçladılar. Ancak ne yaparlarsa yapsınlar, fırtına geliyor, önündeki engelleri sarsıyordu. Böyle gelmiş olsa da, böyle gitmeyecekti.

Bir kıvılcım çakmak yetmişti. Metal işçisi sefalet sözleşmesine, işbirlikçi-ihanetçi sendikal anlayışa isyan etti. Sendikaları çetevari yöntemler ile yönetenlere karşı hesap sorma bilinci ve kararlılığı gelişti. İşçi kanı döküldükten sonra işçiler toplu olarak Türk Metal'den istifa etmeye başladılar.

NE DEĞİŞTİ?

İşçi sınıfının mücadele tarihinde sendikalar önemli bir yer tutmuştur. Sendikaların sınıf bilinci ve mücadelesine katkısı tartışmasızdır. Ancak burjuvazinin müdahaleleriyle, işbirlikçi ve uzlaşmacı sendika bürokratları eliyle işçi sınıfı denetim altına alındı. Sendikalar zamanla düzen siyasetinin farklı renklerinin arka bahçesi oldular.

Bugün sendikal örgütlülük bakımından metal sektörü en büyük orana sahip. Sektörün en büyük fabrikalarının büyük kısmında faşist darbenin desteğini arkasına almış olan Türk Metal örgütlü. Burjuvaziye her türlü uşaklığı yapmakta üstüne yok.

Türk Metal, 2015 direnişinden kendine göre "dersler" çıkardı. İhanetçi-işbirlikçi anlayış ayakta kaldıkça rötuşlar yapmak çok zor olmayacaktı. Ayağa kalkmış metal işçilerinin sınıf bilincini kuşanmış öncülerden ve taban örgütlenmelerinden yoksunluğuna, düşman cephesinin sınıfı bölüp parçalama planları ve ayak oyunları vb. eklenince, hareketin geriye çekilmesi kaçınılmazdı. Bundan sonra Türk Metal, "ben değiştim, artık eski Türk Metal değilim" yalanlarına başvurdu. "Üyelerimizin sorunlarını dinleyeceğiz,

bizde de sendikal demokrasi var" diyerek göstermelik temsilci seçimleri yapması, metal işçisinin direnişinin ürünüydü.

Sözleşme dönemlerini sessiz-sedasız geçirmeyi adet edinmiş Türk Metal, artık yeni dönemde bunun kolay olmadığını farkında. Metal Fırtına öncesinde işçilerin metal sözleşmesinden haberi olmaz, eylemli tepkileri gündeme getirilmezdi. MESS ile yapılan görüşmeler usul gereği idi. Zam oranı önden belli olurdu. Başkan imzayı atar, "hayırlı olsun, üretiyoruz, kazandırıyoruz" der, kenara geçerdi. Sonrası, metal işçisini iki-üç yıl boyunca bekleyen kölelik koşulları... Boyun eğmeyip hakkını aradığında, ya işten atılır, ya fişlenir, ya da kirli icraatların hedefi olursun.

2015 sonrasında iki toplu sözleşme dönemi yaşandı. Her iki dönemde de sözleşme taslaklarına dair anketler yapıldı, fabrika içinde ve dışında eylemler örgütlendi. Üretime dokunmayan göstermelik eylemler yapıldı. Türk Metal'in "mecburen" yaptığı eylemlerde yer alırken, işçiler bu eylemlerin sınırlarını görüyorlar. Bilinç planındaki sınırlarına rağmen, etkili eylemler için sendikayı zorluyor, baskı altına almaya çalışıyorlar.

2014 TİS'inde yer alan üç yıllık sözleşme maddesinin 2017 TİS'inde geri çekilmesi de, Metal Fırtına'nın geleceğe bıraktığı kazanımlardan biriydi. Aynı düzeyde olmasa da 2019-2021 TİS döneminde de benzer eylemlere tanık olduk. Zaman zaman işçiler arasında bile alay konusu haline gelen cep çıkarma, maske takma vb. saymazsak, yapılmak zorunda kalınan eylemlerin Metal Fırtına'nın ürünü olduğunu söyleyebiliriz.

BÜROKRATİK-İCAZETÇİ ANLAYIŞ ÇIKMAZDA...

Birleşik Metal-İş cephesinde ise sürekli geriye giden bir süreç işliyor. Metal Fırtına öncesinde ve sonrasında sergilediği gerici tutumlar devam ediyor.

Hatırlayacak olursak, 29 Ocak 2015 grevi metal işçilerinde büyük bir umut yaratmıştı. Bir grup işçi bölümünün istek ve iradesi, Gebze mitingine katılan diğer sınıf kardeşlerini grev kararlılığına dahil etme çabası ve sonucunda bu kararı aldırması, yeni bir ayağa kalkışın işaretleriydi. Özellikle Greif Direnişi'ne tanık olan işçilerin, benzer mücadeleyi kendilerinin de verebileceğine dair inancı artmıştı. Ancak, grevin yasaklanması ve sendikanın boyun eğmesi, yanı sıra direnişçi işçilerin deneyimsizliği, politik geriliği vb. nedenler sürecin sonlanmasına neden oldu.

Metal Fırtına sürecinde de Birleşik Metal-İş bürokratları her ileri adımı karaladı, hareketi geri çekmeye çabaladı. Nasıl Bosch işçilerini mahkeme koridorlarında yetki belgesi peşinde yıpratırlarsa, aynı yolu deneyerek fırtınayı da durdurabileceklerini sandılar. Türk Metal'e ders veren metal işçilerinin, diğerlerine (BMİS'e) de güveni zayıftı. Onların da birçok sınıf kardeşini Türk Metal'e karşı mücadelesinde defalarca yalnız bıraktığını biliyorlardı.

Birleşik Metal, grevleri yasaklayan burjuva iktidara karşı direnmek yerine ek protokoller ile süreçleri bağlamaya çalıştı. Grev hakkının mahkemelere tes-

lim edilmesinin hiçbir anlamı olmadığı son sözleşme sürecinde anlaşıldı. 5 Şubat grevini yaptırmamak için atmadıkları takla kalmadı. Kayyum başkanlar atayanlar, sendikal demokrasiden, kurullardan, komisyonlardan bahsetmekten de geri durmadılar.

Bütün bunları yapan bürokratlar sonra da, Kavel Direnişi'ni, 15-16 Haziran Direnişi'ni sahiplenmekten söz ediyorlar. Kimi kandırıyorlar? Kavel işçileri, 15-16 Haziran Direnişi'yle ayağa kalkan işçiler yasalara göre mi hareket ettiler? Tam tersine onlar kendi yasalarını, sınıf mücadelesinin yasalarını hayata geçirdiler. Fiili meşru mücadeleleri sayesinde sendikalarını kordular ve burjuvaziye korku saldılar.

Sendika bürokratlarının tutumları şaşırtıcı değil. Yaptıklarının siyasal-sınıfsal bir mantığı var. Onlar burjuvazinin çizdiği sınırları ihlal edemezler, zira sosyal-siyasal konumları buna izin vermez. Aksi takdirde konumlarını kaybetme riskiyle karşı karşıya kalırlar.

Geçtiğimiz yıl Türk Metal ile Birleşik Metal arasında imzalanan protokol, metal işçisine ihanetin yeni bir aşaması oldu. Sarı sendika diye suçladıkları Türk Metal ile kol kola girerek, uluslararası platformlardan tecrit edilmiş bu mafyatik yapının yolunu açtılar. Dahası, birbirlerinin örgütlü olduğu fabrikalarda sendikal çalışma yürütmeme yönünde karar aldılar.

Çelik-İş ise, Metal Fırtına sürecinde oynadığı uğursuz rolünü oynamaya devam ediyor. Direnişin ön cephelelerinden biri olan Tofaş'a girmesi, direnişin bölmesinin etkili bir yolu oldu. MESS için Çelik İş'in varlığı, bir süre için de olsa, Tofaş işçilerini denetim altında tutmaya yaradı. Sürecin sonunda Türk Metal'in fabrikalara geri dönmesiyle Çelik-İş, görevini layıkıyla yerine getirmiş olmanın huzuruyla aradan çekildi. İktidar yanlısı kimliğini açıkça ortaya koymaktan çekinmeyen bu sendika, MESS için "yedek lastik" olarak iş görmeye devam ediyor.

SENDİKA DEĞİŞTİRMEK ÇARE Mİ?

Metal işçilerinin yakın dönem mücadelesinde, sendikal bürokrasi gerçeği mücadeleyi tetikleyen bir etmen olmuştur. Bürokrasiye öfke duyan işçiler birçok kez bir sendikadan diğerine geçerek sorunların çözüleceğini düşünmüşlerdir. Ancak, "söz, yetki ve karar"ın işçilerde olmadığı, taban örgütlülüklerinden ve sınıfının çıkarlarını savunan bir önderlikten yoksunluk koşullarında, A çatısından B çatısına taşınmak ne fark eder ki? İşçilerin karşısına bu defa sendika bürokrasisinin başka bir rengi çıkmaktadır. Türk Metal'den istifa ile sınırlı kalındığı, taban örgütleri yaratılmadığı koşullarda, aynı

Türk Metal dönüp dolaşıp, burjuvazinin sunduğu imkânları da kullanarak yetkiyi yeniden alabilmektedir.

YENİ ANLAYIŞIN SONUCU YENİ BİR SENDİKA

Metal Fırtına sürecinde, mevcut sendikacılığa güven kalmaması nedeniyle, işçilerin inisiyatifinde yeni bir sendika kurma isteği kısa sürede yaygın kabul gördü. "Söz, yetki ve karar"ın işçide olduğu, demokratik seçimlerle işçi temsilcilerinin belirlendiği, aidatların düşürüldüğü bir sendika olmalıydı bu. Türk Metal'e ve diğerlerine mahkûm olmamak için gerekliydi bu. Fabrikalar Arası Kurul bu yolda atılan önemli adımlardan biriydi. Ancak MESS, Türk Metal, BMİS ve devlet baskısıyla bu adım birçok kez sekteye uğratıldı. Sonuçta bir grup işçi harekete geçerek yeni sendikanın temellerini attı. Yeni sendikanın kurulması, sınıf hareketinin verili düzeyinin de etkisiyle halihazırda metal işçilerinin sorunlarının çözümü olamasa da, bir işçi sendikasının sahip olması gereken ilkeler ortaya konulmuş bulunuyor.

SENDİKALAR ÖZ ÖRGÜTLÜLÜKLERİMİZ OLMALIDIR!

Sınıfın örgütlenmesinde sendikaların önemli bir işlevi yerine getirdiği, işçi sınıfının mücadele tarihinde sendikaların önemli roller üstlendiği biliniyor. Sendikaların bugün düşürülmüş bulunduğu durum geçicidir. Sendikaların tepesine çöreklenmiş bürokratlar defedilerek onların işçi sınıfının öz örgütlenmeleri haline getirilmesi; bunun olanaklı olmadığı koşullarda işçi sınıfının çıkarlarını savunacak sendikal mevzilerin yaratılması ya da var olanların güçlendirilmesi gerekiyor.

Metal Fırtına'dan beş yıl sonrasında işçi sınıfını yeni bir mücadele dönemi bekliyor. Virüs pandemisinin ekonomik, sosyal ve siyasal sonuçlarını önümüzdeki günlerde daha fazla konuşmaya başlayacağız. İşçi sınıfının ölüm-kalım savaşı verdiği bu zorlu dönemden ayakları üstünde çıkabilmesi, örgütlülüğünü güçlendirmesiyle; işçi inisiyatifine dayalı devrimci taban örgütlülüklerinin yaratılması, "söz, yetki ve karar"ın işçilerin elinde toplanmasıyla mümkün. Metal Fırtına'nın en önemli derslerinden biri budur.

Metal Fırtına, işçi sınıfının burjuvaziyle olan kavgasında, sendikal zeminde dahi sınıfın örgütlülüğünün tayin edici önemini ortaya koymuştur. Metal işçileri onbinler halinde harekete geçebilseler de, sermayenin ve Türk Metal çetesinin karşısına örgütlü bir güç olarak dikilemişlerdir. İşçi sınıfını bekleyen yeni mücadele döneminde bu zaafiyetin aşılması hayati önemdedir.

Sermaye düzeninin "yeni normal"...

Yaşamak pahalı, işçinin canı ucuz!

AKP iktidarı, "iyiye gidiyoruz, salgın kontrol altında, kurallara uyalım" vb. cümleleri hemen her gün tekrarlıyor. Bir Sağlık Bakanı, bir Cumhurbaşkanı çıkıyor ekranların karşısına açıklama yapıyor. "Salgınla mücadelede başarılıyız" diyorlar. Normalleşme takvimi açıklanıyor ve herkes kurallara uyarsa süreci atlatacağımız ifade ediliyor. Ama hiçbir şeyin eskisi gibi olmayacağı ve "yeni normal"imizin olacağı da üstüne basa basa belirtiliyor.

Peki iyiye giden ne? "Yeni normal"den kim ne anlıyor? Her şey iyiye gidiyorsa biz işçilerin içinde bulunduğu durum ne?

Salgın riski işçileri tehdit etmeye devam ediyor. Fabrikalardan vaka haberleri artarak geliyor. Tüm uzmanlar, bilim insanları yeni dalgadan bahsediyor. Hatta kimisi verilen rakamların gerçeklikle uyuşmadığını söylüyor.

Fabrikalar hiç durmadı, işçiler için göstermelik adımlar dışında hiçbir önlem alınmadı. Üstüne üstlük çalışma koşulları ağırlaştı, yoksulluk derinleşti, yaşamak daha pahalı, işçinin canı ise daha ucuz hale geldi.

Hal böyleyken işlerin iyiye gitmesi ve "normalleşme" kimin nerede bulunduğu göre değişiyor. Hangi sınıf için işler iyiye gidiyor? Tabi ki sermaye sınıfı için. Atılan her adım onlar için atılıyor.

Fonlar yağmalanıyor, kölelik koşulları uygulanıyor. Hatta kimisi kâr rekorları açıklıyor.

Bizim payımıza ise salgınla burun buruna çalışmak, işsizlikle tehdit edilmek, köleliği aratmayan çalışma koşulları, açlık ve yoksulluk düşüyor. Ekonomik krizin ve salgının faturasını sırtımıza yıkmaya çalışıyorlar.

Sermayedarlar ve AKP işçi düşmanı icraatlarında mesafe alıyorlar ki, "işler onlar için iyiye gidiyor!" İstediklerini yapıyorlar, karşılarında bir engel görmüyorlar. Sendika ağaları sermayenin yanında. Fabrikalarda işçiler öfkeli ancak adım atmakta zorlanıyorlar. Bunun için sermayenin yüzü gülüyor.

Biz işçiler için işlerin iyiye gitmesi ancak sınıf mücadelesini güçlendirmekle olanaklı. Onların "yeni normal" boyunlarımızı taktıkları kölelik zincirlerinin kalınlaşması anlamına geliyor. O halde işçi sınıfının "yeni normalini" yaratmak için birleşelim! Haklarımıza, geleceğimize sahip çıkalım. Taleplerimizi daha güçlü haykıralım. Biz istemezsek kimse bir şey vermeyecek! Fabrikalarda, işletmelerde yan yana gelelim. Biz harekete geçerse, bu sömürücü zorbarların hepsi şatafatlı hayatlarında depremi yaşayacaklar. Gücümüze güvenelim.

METAL İŞÇİLERİ BİRLİĞİ

“Ya kapitalist barbarlık içinde çöküş ya da sosyalizm!”

D. Meriç

Kapitalizmin ekonomik krizi, korona salgınıyla birlikte dünya çapında bir sistem krizine dönüştü. Sonuçları üzerinden bakıldığında yıkıcılığı önceki krizlerle kıyaslanamayacak boyutlara doğru yol alıyor. Kapitalist tekellere sunulan onca desteğe rağmen krizin durdurulabileceğine dair herhangi bir emare ufukta görünmüyor. Eldeki tüm veriler, krizin küresel etkisinin 1930'ların “Büyük Bunalım”ının etkileri kadar ciddi ve uzun ömürlü olabileceğine işaret ediyor.

Kapitalist sistem tarafından 2008 krizine çözüm olarak alınan bütün tedbirlerin dünya ölçeğinde sorunları derinleştirmekten öte bir işlev görmediği bugün yaşanan kriz üzerinden tekrar teyit olmuştur. Uluslararası Para Fonu'nun (IMF) yayınladığı, “Büyük tecrit: Büyük Bunalım'dan beri en kötü ekonomik bunalım” başlıklı rapordan da bu görülebilir. IMF'nin baş ekonomisti Gita Gopinath tarafından yazılan rapor, mevcut durumu “benzersiz bir kriz” olarak tarif ediyor ve şu tahmini paylaşıyor: “Krizin 2020 ve 2021 yılları için küresel ekonomiye zararının 9 trilyon dolar civarında olacağı tahmin edilmektedir. Bu rakam Japonya ve Almanya ekonomilerinin toplamından büyüktür.”

BM'ye göre, “gölge ekonomisinde” yaklaşık 1,6 milyar işçi, korona salgınının sonucu olarak geçim kaynaklarını kaybetme riskiyle karşı karşıya. Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO), sosyal ve sağlık sigortası olmadan düzensiz çalışan toplam 2 milyar kişinin ücretinin krizin ilk ayında ortalama yüzde 60 oranında düştüğünü ifade ediyor. ILO'nun bir raporuna göre, dünyada ikinci çeyrekte çalışılan saat sayısının bir önceki çeyrekle kıyaslandığında yüzde 10,5 daha az olacağı varsayılıyor. Bu, yaklaşık 305 milyon tam zamanlı işe karşılık geliyor.

ILO'nun “Covid-19 ve İş Dünyası” raporunda, işletmelerin tam veya kısmi olarak kapatılmasının dünya genelindeki işgücünün yüzde 81'ini, yani 2,7 milyar çalışana etkilediğini ve salgınının ekonomik faturasının İkinci Dünya Savaşı'ndan bu yana en ciddi olduğuna işaret ediliyor. Raporda, dünya genelinde 2,7 milyar çalışanın zorunlu kapanan işyerlerinde istihdam edildiği belirtiliyor. Yüksek risk altındaki sektörlerde dünya çapında 1,25

milyar işçinin çalıştığı, bunun da dünyadaki tüm çalışan nüfusun yüzde 38'ine denk geldiğine işaret ediliyor. Yine dünya genelinde, yılın ikinci çeyreğinde çalışma saatlerinin yüzde 6,7'sinin ortadan kalkacağı öngörülüyor. Bunun sonucunda 195 milyon tam zamanlı işçinin işini kaybedeceği ifade ediliyor.

Tüm bu gelişmelere bağlı olarak, Birleşmiş Milletler (BM), korona salgını nedeniyle küresel yoksulluğun derinleşeceğini, yaklaşık yarım milyar insanın daha yoksulluğa itileceğini açıklıyor. Yani korona salgınının yol açtığı ekonomik hasar sonucunda dünya çapında 400 ila 600 milyon insan daha yoksullaşacak. Salgın sona erdiğinde 7,8 milyarlık dünya nüfusunun yarısından fazlası yoksulluk içinde yaşıyor olabilir. Farklı kurumlar tarafından ortaya konulan bütün bu veriler, kapitalizmin insanlığa felaketlerden başka verebileceği hiçbir şey olmadığını gösteriyor.

KAPİTALİZMİN KRİZİ VE AVRUPA BİRLİĞİ

Otomobil, elektronik, makine üretimi ve metal sektörü ile dünya ekonomisi içerisinde önemli bir yer tutan Avrupa Birliği uzun zamandır ağır bir ekonomik kriz ile boğuşuyor. Özellikle otomobil ve metal tekelleri son dört yıldır krizin bedelini çalışanlara fatura etmek için zaten yoğun bir uğraş içindeydiler. Gelinek yerde korona salgınına fırsata çeviren tekeller işçi ve emekçiler tarafından yaratılan

bütün zenginlikleri gasp etmenin peşindedir. Yani sıra uzun zamandır uygulamakta zorlandıkları bütün sosyal saldırı planlarını, sermaye devleti ve sendika bürokrasisinin destekleriyle radikal bir biçimde uygulamaya koymayı hedefliyorlar.

Her beş kişiden birisinin yoksulluk içerisinde yaşadığı Avrupa kıtasında emekçileri kapitalist tekellerin acımasız saldırıları beklemektedir. Bunların başında yüzbinlerce çalışanın etkileceği işten atmalar gelmektedir. İşyerlerini kapatmak, ücretlerin düşürülmesi, taşeron işçilik, esnek çalışma, sosyal ödeneklerin kaldırılması, ödenmeyen mesailer ve kısa süreli çalışma sisteminin kalıcılaştırılması saldırıların diğer ayakları olacaktır.

Şimdiden sermaye devletleri emekçilerden alınan vergilerle doldurulan ve kapitalist tekeller tarafından her fırsatta el konularak boşaltılan sosyal kasaların nasıl tekrar doldurulacağını planlarını yapmaktadırlar. Cömertçe kapitalist tekellere peşkeş çekilen trilyonlar fonların yeniden yapılandırılmasının faturası bir kez daha ağır vergiler ve daha çok sosyal kesinti yoluyla emekçilere ödettirilecektir. Uzun yıllara yayılacak olan bu saldırıların bir sonucu olarak kıtanın emekçileri yoksulluğu, sefaleti, açlığı ve geleceksizliği daha ağır boyutlarda yaşayacaklardır.

Kendisi ile birlikte bütün emekçileri kapitalizmin saldırılarından koruyabilecek ve bu saldırıları durdurabilecek olan biricik güç, başta sanayi proletaryası ol-

mak üzere kıtanın işçi sınıfıdır. Bu anlamıyla işçi sınıfını tarihsel bir sorumluk beklemektedir. Bu sorumluluğun yerine getirilmesi için gerekli savaşım silahları, sınıfın üretimden gelen gücü olarak kendi elindedir zaten. Kapitalist tekeller bu gücün farkındalar. Dolayısıyla, işçi sınıfının sermayeye karşı devrimci bir sınıf olarak mücadele sahnesine çıkmasını engellemek için her yolu deniyorlar. Sermaye devletleri ve tekellerin hizmetinde olan satılmış sendika bürokratları da bu amaçla yoğun bir çaba sarf ediyorlar.

İŞÇİ SINIFININ AYAK BAĞLARI

İşçi sınıfının mücadele örgütleri olması gereken sendikalar, yazık ki sendikalara çöreklenmiş bürokratik şebeke tarafından tekellerin hizmetine sunulmuştur. Sermayenin sınıf içerisindeki bu ajanları tarafından “aynı kaderi paylaşıyoruz” yalanlarıyla, işçilerin direniş ve grev gibi mücadele silahları işlevsiz hale getirilmektedir. Kapitalist tekeller bugün tümüyle emekçilerin aleyhine olan bu şartlar altında bütün saldırı planlarını uygulamayı deneyeceklerdir.

İşçi ve emekçiler bu saldırıları ancak devrimci bir sınıf bilinci ve bu bilinç ile yaratılacak olan taban örgütlenmeleri (en başta da fabrika komiteleri) sayesinde yürütecekleri mücadeleyle püskürtebilirler. Sınıflar mücadelesi tarihi, özel mülkiyetin diktatörlüğü demek olan kapitalizm bir sistem olarak var olduğu sürece saldırıların süreceğini göstermek-

tedir. Dahası, kapitalizm bütün kurumlarıyla birlikte ortadan kaldırılmadan insanlığın nihai kurtuluşu mümkün olmayacaktır ve bugünlerde bu çok daha açık bir gerçek olarak gözler önündedir. İnsanlık düşmanı bu sistemi ortadan kaldırmak, işçi sınıfının bugünden direniş ve grev okullarında deneyim kazanmasını ve devrimci önderliğiyle birleşmesini gerektirmektedir.

Yaşadığımız bu süreçte kapitalizm üzerine piyasaya sürülmüş bütün yalanlar birer birer çökmektedir. Bugün kapitalizmin meşruluğu tarihte hiç olmadığı yaygınlıkta tartışılmakta ve bu gerçek emekçiler tarafından daha iyi anlaşılacaktır. Çünkü artık maske düşmüş ve burjuva kalemler bile bir devrim tehlikesine işaret etmek zorunda kalmışlardır.

Finans basınının önde gelen organlarından *Bloomberg*'in web sitesinde yayımlanan Andreas Kluth imzalı yazıda, Covid-19 salgınının yoksulları hali vakti yerinde olanlara nazaran çok daha sert vurduğu belirtilerek, *"bunun sonuçlarından birinin toplumsal huzursuzluklar, hatta devrimler olacağı"* uyarısında bulunuluyor. *"Karantinaya alınmış evlerde kapıların ardında, aşevlerinin önündeki uzayan kuyruklarda, cezaevlerinde, gecekonduarda ve mülteci kamplarında -insanların salgının başlamasından önce aç, hasta ve kaygılı olduğu her yerde- trajedi ve travma biriktiği"* belirtilen yazıda, bu basıncın er ya da geç patlayacağı dile getiriliyor. "Büyük 2020 Pandemisi"nin popülizmi reddedenlere verilmiş bir ültimatoma işaret eden *"Bu pandemi toplumsal devrimlere yol açacak"* başlıklı yazının devamında şöyle deniyor:

"Korona virüsü, hem ülkelerin içinde hem de aralarında mevcut olan eşitsizliklerin üzerine bir büyüteç tuttu. Tasarrufları ve sağlık sigortaları olmayan, esnek istihdam altında çalışan bu işçiler, geçinebilmek için kısa süreli ya da mavi yakalı işlerini korumak zorundalar, tabii halâ bir işleri olacak kadar şanslılarsa. Zamanla, bu özelemler, düşman olarak tanımladıkları her türlü eski rejimi bir kenara süpürme niyetini taşıyan radikal hareketlere dönüşecektir."

Kapitalist barbarlığın yarattığı yıkım, artık burjuva kalemlerinin bile dile getirmek zorunda kaldığı bu olgu, dünyanın her yanında proleter sınıf ve kitle mücadelelerinin giderek büyüyeceğini göstermektedir. Bu gerçek aynı zamanda sınıf devrimcilerine işçi sınıfını devrimci bir sınıf olarak sermayenin karşısına çıkarma çabasını yoğunlaştırma çağrısıdır da. Dün Rosalar'ın yükseltmiş olduğu "Ya kapitalist barbarlık içinde çöküş ya sosyalizm!" şiarı bugün işçi ve emekçilere, dünyanın mazlum halklarına kurtuluşun gerçek yolunu göstermeye devam etmektedir.

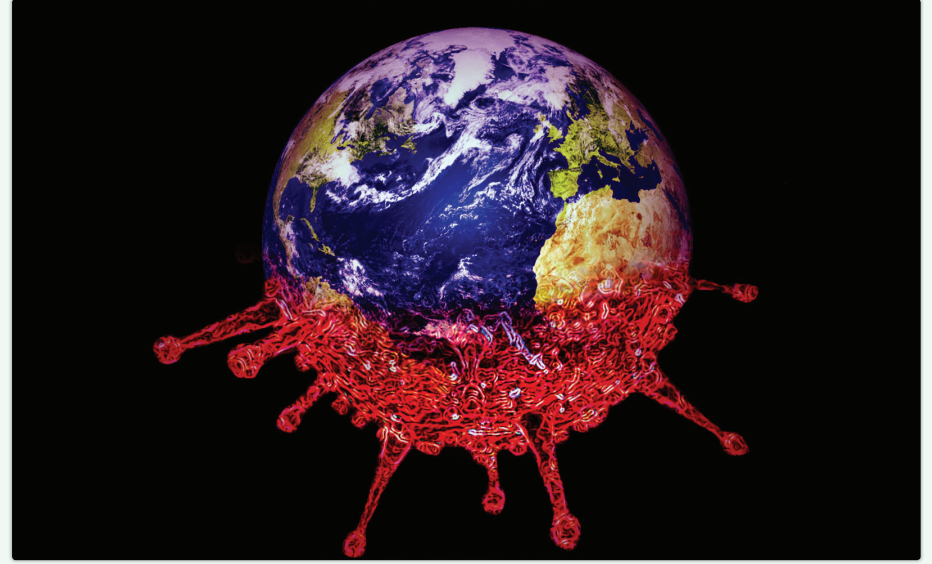
Dünyanın gözü korona pandemisine kilitlenmişken, ABD pandemi günlerindeki icraatlarıyla ağır yaralar alan hegemonyasını yeniden tesis etme çabasına ağırlık verdi. Korona salgını karşısında İngiltere'yle birlikte en büyük hezimetini yaşayan ABD, yıkıntının faturasını "dış düşmanlara" kesmek için yoğun bir dezenformasyon çalışması yürüttü. ABD'li yetkililer olan bitenlerden Çin'i sorumlu tutma tavrından hiç vazgeçemediler. "Amerikan toplumuna bilerek zarar veren Çin"den hesap soracaklarını yüksek perdeden dillendirip durdular.

ABD emperyalizmi pandemi dönemi boyunca savaş çığırtkanlığına eşlik eden bir dizi hamle yapmaktan da geri kalmadı. Askeri birliklerin yerleri tehditvari biçimde değiştirildi. 27 Mart'ta, tüm resmi prosedürün tamamlanmasının ardından Kuzey Makedonya 30. üye olarak NATO'ya dahil edildi. Daha az askerle ama daha fazla nükleer bombardıman uçağıyla "Avrupa Savunması 2020" tatbikatı gerçekleştirildi. Nisan ayı başlarında da NATO'nun kara manevralarının yanı sıra ABD, İngiliz, Alman ve diğer ülke silahlı kuvvetlerinin katılımıyla İskoçya'da "Joint Warrior" hava-deniz tatbikatı yapıldı. Ortadoğu'da Birleşik Arap Emirlikleri ortaklığıyla, İran'a gözdağı babında askeri tatbikatlar düzenlendi. ABD'nin saldırgan hamleleri bununla da bitmedi. Yakın zamanda müttefikleriyle birlikte Venezuela'nın burnunun dibine askeri yığınak yaptı. NATO'nun Avrupalı iki üyesi Fransa ve İngiltere de savaş gemilerini Karayipler'e göndererek saldırganlığa destek verdiler. Batılı emperyalistler ayrıca Venezuela'ya verdikleri desteği kesmeleri yönünde Rusya ve Küba'yı tehdit ettiler.

Ortadoğu'da da sular durulmadı. 12 Mart'ta İngiliz ve Türk savaş bakanları Ben Wallace ve Hulusi Akar, işgal altındaki İdlib'e yığılmış olan cihatçılara cephe gerisi işlevi gören Türk "gözlem noktalarını" birlikte denetlediler. 12-13 Mart tarihlerinde Suriye'de bulunan İngiliz savaş bakanı Ben Wallace, cihatçıların ailelerine 89 milyon sterlin "insani" bağış gönderilmesini sağladı. Bütün bu olup bitenlerden sonra cihatçılar, hamileri olan Türk birliklerine saldırarak, çok sayıda Türk askerini yaralayıp öldürebil-

Pandemi ve "Yeni Küresel Düzen" arayışları

S. Taylan

diler. Buna karşın AKP-Erdoğan iktidarı, İngiltere'nin yaptığı "insani" yardıma dair tek bir kem söz dahi sarf etmedi.

Öte yandan ABD ise Afganistan'da sürdürdüğü "bitmeyen savaş"ı, şubat sonlarında Taliban'la yaptığı "barış" anlaşmasıyla yeni bir eksene doğru kaydırma sinyalleri verdi. ABD emperyalizminin SSCB'ye karşı kudurarak finanse ettiği Taliban'ın El-Kaide ve IŞİD gibi örgütlerin ortaya çıkarak güç kazanmalarında önemli bir temel teşkil ettiği biliniyor. ABD'nin bölgeyi dizayn etme politikaları bakımından oldukça kullanışlı olan bu paramiliter güçler hiçbir zaman emperyalist kamp ve onların bölgesel dayanağı olan devletler için gerçek bir hedef olmadılar. Emperyalistler ve bölgesel uşakları bu paramiliter güçleri hep ellerinin altında hazır beklettiler.

ABD'nin Taliban'la "barış" anlaşması ve BAE ile askeri tatbikatını takiben Türkiye'deki gerici-faşist rejim de mart ayının başlarında eksen değişikliği tartışması yürütenleri ters köşe yaptı. Rus haber ajansı Sputnik'in çalışanlarını İstanbul'da gözaltına alarak, "yeni" bir açılıma imza attı. Nisan ayında aktive edileceği açıklanan S-400'leri de hangarlarda bekletmeyi sürdürdü. Trump tarafından "Aptal olma" diyerek aşağılanan Erdoğan, Trump'a "dostum" hitabıyla yazdığı mektubu kamuoyuyla da paylaşarak "aptal olmadığını", emre amade olduğunu bildirdi. Görünen o ki gerici-faşist rejim, dağılan ekonominin girdabında batma tehlikesi yaşayan gemisini kurtarmak için daha büyük

maceralara atılmaktan geri durmayacaktır. İran'la 400 milyar dolarlık kredi anlaşması yapan Çin'in yolunu kesmek isteyen Trump için AKP-MHP rejiminden daha kullanışlı ne olabilir!

DÜNYA BURJUVAZİSİNİN TELAŞI

Doğanın kâr hırsıyla talan edilmesinin ve ekolojik dengelerin bozulmasına yol açan plansız ve amaçsız kapitalist üretimin ürünü olan korona salgını, kapitalist dünyadaki dengeleri iyice sarstı. Sorunları daha da görünür hale getirdi. Kapitalist dünyanın iç çelişki ve çatışmalarını keskinleştirdi. Karantina günlerinin kendine has zorluklarından dolayı sokaklara çıkamayan emekçilerin eylemleri daha sonra gelecektir.

"Sakin" olan ortamı elindeki olanakların sağladığı avantajlarla sonuna kadar sömürüp kullanan dünya burjuvazisi, karantina günleri sona ermeden kendi içindeki sorunları "çözümüne" kavuşturma telaşı yaşıyor. Eski İngiliz Başbakanı Gordon Brown'un *Financial Times*'teki yazısından sonra, eski ABD Dışişleri Bakanı Henry Kissinger de *Wall Street Journal*'de Covid-19 salgını dolayısıyla bir "Yeni Küresel Düzen" kurulması telkininde bulundu.

Pandemi sonrasında "Yeni Küresel Düzen" in kurulması kavgasının çok daha şiddetleneceğine kuşku yoktur. Her sınıf bu düzenin içeriğini kendi sınıfsal bakışına, programına göre tanımlasa da insanlık "Yeni Küresel Düzen" in kurulmasının eşliğindedir. Aslolan, bu düzeni kimin kuracağıdır.

Balkanlar'da derinleşen çatışma dinamikleri

A. Serhat

Sayırsız etnik topluluğun ve halkın yaşadığı Balkanlar coğrafyası, 1946 ile 1991 yılları arasında varlığını sürdüren Yugoslavya Halklar Federasyonu dışında hep bir çatışma alana olagelmıştır. Tarih boyunca sürekli istila ve işgale uğrayan başlıca bölgelerden biridir. Balkan ülkeleri Hunlar'dan Persler'e, Makedonyalı-lar'dan Osmanlılar'a, Hitler faşizminden İkinci Emperyalist Paylaşım Savaşı'na sık sık işgal ve yağmalara sahne oldular. Güncel olarak da arka bahçesi haline geldikleri Avrupa Birliği'nin (AB) istilası ile karşı karşıyalar. Ek olarak Balkanlar'da "Ortodoks akrabalık" üzerinden Rusların da sürekli bir biçimde egemenlik alanları yarattığı, diğer emperyalist güçlerle yer yer karşı karşıya geldiği ve yeri geldiğinde bölgeyi bir ön cephe olarak kullandığı bilinmektedir.

"Soğuk Savaş"ın yarattığı dengenin ortadan kalkması ve Balkan ülkelerindeki rejim değişikliklerinin ardından bölge yeniden bir çatışma alanı haline gelmiştir. 1991-1995 tarihleri arasında Hırvatistan, Bosna-Hersek ve Kosova'da Sırp-larla yaşanan savaş yüzbinlerce insanın hayatına mal olmuş ve düne kadar kardeşçe bir arada yaşayan bu halklar düşman haline gelmiş, getirilmişlerdir. Sonraki yıllarda genel hatlarıyla bitmiş gibi görünen savaş yer yer sınır hatlarında küçük çatışmalar halinde devam etti. Nihayetinde bu çatışmalar, 1999 yılında başını Alman emperyalizminin çektiği NATO müdahalesinin zorunluluğuna neden olarak gösterilecek ve yarattığı sonuçlar da klişe bir takım "insani" argümanlarla rasyonelle edilecekti. Yüzbinlerce insanın hayatına mal olan korkunç bir yıkımın ardından Yugoslavya parçalanarak, 6 devlete ve iki özerk bölgeye ayrılacaktı.

NATO saldırısının ardından ülkenin kuzey ve kuzeybatısında Slovenya ve Hırvatistan (ki en zengin bölgelerdir), güneydoğusunda Kuzey-Makedonya, güneybatıda Karadağ, doğuda Sırbistan ve iç batıda Bosna-Hersek isimleriyle farklı devletler kuruldu. Sırbistan sınırları içinde yer alan Kosova ve Voyvodina ise özerk bölge olarak kaldılar. Bu parçalanma hali uluslararası anlaşmalarla güvence altına alınarak, bölge bir bakıma Birleşmiş Milletler'in kontrolüne girdi.

Ne var ki üzerinden on yıl bile geçmeden bu anlaşma ile özerk kimlik kazanmış

Kosova Özerk Bölgesi'ni en başından itibaren askeri üssü olarak kullanan ABD ve başka saiklerle hareket eden Almanya ve Fransa, besleme UÇK'nın sivil kadroları eli ile bölgede yeni bir krizin fitilini ateşlemek için gün sayıyorlar.

Kosova Özerk Bölgesi 17 Şubat 2008'de bağımsızlığını ilan etti. Sırbistan sınırları içindeki böylesi tek taraflı bir girişimin henüz beklenen tarzda sonuçlar yaratmamış olmasını bölge halkları adına bir kazanım saymak gerek. Her ne kadar geçen süre içinde çok ciddi bir sorun yaşanmamış gibi görünse de patlamaya hazır dinamiklerin tetikte beklediği ve ufak bir kıvılcımın koca bir savaşı harlayacağı herkesin malumudur. Sırbistan'a bir çeşit "Sevr anlaşması" dayatıp güvence veren Birleşmiş Milletler ve Güvenlik Konseyi, anlaşmayı hiçe sayarak, bir oldubittiyle yeni bir "devlet" ortaya çıkardı. Her ne kadar BM Güvenlik Konseyi'nin daimi üyeleri Rusya ve Çin'in yanı sıra, AB üyesi ülkelerden İspanya ile beraber beş farklı ülkenin vetosu söz konusu olsa da güncel olarak 110 ülke Kosova'yı tanımış bulunuyor.

Geride kalan 12 yıllık süre içerisinde Sırbistan ve Kosova ilişkileri daha da gerilimli bir yeni dönemece girmiş görünüyor. Kosova Özerk Bölgesi'ni en başından itibaren askeri üssü olarak kullanan ABD ve başka saiklerle hareket eden Almanya ve Fransa, besleme UÇK'nın (paramiliter bir örgüt olan Kosova Kurtuluş Ordusu'nun NATO'nun gizli karargahlarında kurulduğu biliniyor) sivil kadroları eli ile

bölgede yeni bir krizin fitilini ateşlemek için gün sayıyorlar.

ABD emperyalizminin Doğu Avrupa ülkeleri ile geliştirdiği ikili ittifaklar Sovyetler'in dağılmasından önceki tarihe uzanıyor. ABD'nin yeni dönemdeki amacının bir yandan Rusya'yı çevrelemek, diğer yandan AB'ye sınırlarını göstermek ve Avrupa hamiliğini devam ettirmek olduğu biliniyor. Daha açıklayıcı olması açısından özellikle ABD'nin Polonya, Ukrayna ve Baltık ülkeleri ile geliştirdiği ilişkiler bunun somut örnekleridir. Yine İngiltere'nin birlikten ayrılması da bu bağlamda değerlendirilebilir. Son dönemde ABD'nin Almanya ve Fransa ile içine girdiği söz düellosu yaşanan bu gelişmelerden bağımsız olmadığı gibi, AB'nin kimlik arayışı ve yeni bir egemen güç olarak sivrilme istemesiyle de doğrudan bağlantılıdır.

AB ise hem Sırbistan hem de Kosova ile üyelik görüşmelerini yoğunlaştırırken, diğer yandan Sırbistan'ın Rusya ile olan bağlarını koparması için bastırmakta ve onu ayartmak için ucuz kredi musluklarını açmaktadır. Havuç ve sopa politikası ile Sırbistan'ı hizaya getirmeye ve tam anlamıyla teslim almaya çalışmaktadır. Bu yolda az mesafe almadığı, Sırbistan'daki AB taraftarı politik akımların

gücünden anlaşılıyor. Nasıl bir ilişkiye evrileceğinden bağımsız olarak AB'nin oldukça taraftar ayarttığı da bir gerçektir.

Gelinen yerde Sırbistan ve Kosova arasındaki belli başlı anlaşmazlıkları dört maddede özetlemek mümkündür:

1-Kosova'nın tek taraflı olarak ABD ve AB'nin (Almanya ve Fransa olarak anlamak gerekiyor) kısırtımlarıyla ve halkların iradesini hiçe sayarak almış olduğu bağımsızlık kararı temel bir gerilim konusudur.

2-Sınırlar konusunda iki halkın da kabul edebileceği bir çözüm çok olası görünmüyor ve değiştirilmesi öngörülen sınır bölgelerinde karşılıklı olarak ciddi provokasyonlar meydana gelmektedir.

3-Kosova'nın, Sırbistan mallarına uygulama kararı aldığı %100 oranındaki gümrük vergileri bardağı taşıran som damla oldu. Bu kararın ardından Belgrad ve Priştine arasındaki görüşmeler askıya alındı ve hala da bir yumuşama belirtisi görünmüyor.

4-Direkt Kosova ile ilintili olmasa da Sırbistan'ın Bosna-Hersek ve Karadağ üzerinden Adriyatik'le bağının kesilmesi ve "küçük Sırbistan"a dönüşmesi gerilimli bir basınç yaratmaktadır. Daha fazla toprak kaybı ihtimali Sırbistan için bir felaket olarak görülmektedir. Ayrıca iç

kamuoyunun sınır bölgelerindeki olası toprak değişimini bir kayıp olarak göreceği ve kabul etmeyeceği de çok iyi bilinmektedir. Aynı bakış açısı güçlü milliyetçilik damarının olduğu Kosova için de fazlasıyla geçerlidir.

Tam da bu noktada devreye AB adını Almanya Şansölyesi Merkel ve Fransa Devlet Başkanı Macron'un aldığı inisiyatif giriyor. Şu ana dek çözümden çok çözümsüzlük üreten bu inisiyatif zerre kadar samimi değildir ve hesap çok daha başkadır.

AVRUPA BİRLİĞİ'NİN BÖLGEDEKİ ROLÜ

Sırbistan ve Kosova arasındaki görüşmelerde 2018 yılı sonbaharında toprak takası gündeme getirilmiş ve dönemin bir çeşit gözlemci statüsündeki AB'nin genişlemeden sorumlu komiseri Johannes Hahn da bunu her iki taraf adına olumlu bir görüşme olarak duyurmuştu. Buna göre, Kosova'nın kuzeyinde Sırpların çoğunlukta olduğu bölgeler Sırbistan'a devredilecek, karşılığında ise Sırbistan'ın güneyindeki Presevo bölgesi (nüfusun çoğunluğunu Arnavutlar oluşturmaktadır) Kosova'ya bağlanacaktır. Kısmen olumlu giden görüşmeler, Kosova'daki milliyetçi muhalefet partileri ve Alman emperyalizmi tarafından torpellenmiştir. Hala da olası bir çözümün önündeki en büyük engel Alman emperyalizminin kendi tutumunu AB'nin genel tutumu haline getirebilmesi ve özellikle de Fransa'yı buna dahil etmiş olmasıdır. Tabii aynı Fransa'nın tarihsel ilişkiler üzerinden kapı arkasından Sırbistan'la farklı işler çevirdiği de aynı bağlamda ifşa edilmiştir.

Avrupa Birliği, yıllardır her iki ülkenin sorunlarını bir çözüme kavuşturmadan Birliğe dahil olamayacaklarını deklere etmektedir. Fakat bunun bir inandırıcılığı yoktur, zira nihayetinde Birlik politikasını güçlü olanın gücü oranında belirlemesi ve dayatması eşyanın doğası gereğidir. Kosova ile Almanya arasındaki görüşmeler de bunun en somut örneklerinden biridir. En son Berlin'de Kosova Devlet Başkanı ile Merkel'in görüşmesinin ardından yapılan açıklamalarda, "Kosova sınırları dahilindeki Sırpların Kosova'ya entegrasyonu, Sırbistan'daki Arnavutların ise Kosova'ya ilhakı olmadan Sırbistan ile Avrupa Birliği arasında müzakerelerin olmayacağı" dile getiriliyordu. Kosova denilen ülkenin Kuzey Kosova bölgesinde, yargı ve kolluk gücüne paralel olarak Kosova Sırplarının da kendilerine ait ayrı bir yargı ve polis gücü bulunmaktadır. Her ne kadar 2015 yılında iki ülke arasında varılan bir anlaşmayla yargı ve emniyetin Kosova devlet organlarına bağlanacağı karar altına alınmış olsa da bu süreç ta-

mamlanamamıştır. Önümüzdeki yıllarda tamamlanıp tamamlanamayacağı da tartışmalıdır. Oldukça karmaşık bileşenleri olan bu sorun AB'nin finansal ayartma politikaları ve tehditleri ile çözülebilir bir sorun değildir.

ÇÖZÜM OLARAK

Emperyalist gericilik en başta işçi ve emekçileri ve en az onlar kadar da dünyanın dört bir tarafındaki ezilen mazlum halkları esir almış bulunuyor. Özellikle de kirli savaş aygıtını temize çıkarmanın terminolojisini yaratmada mazlum halkları ve onların haklı davalarını insafsızca kullanmaktadır. Kuşkusuz burada milliyetçi hareketlerin sınırları ve ayartılmaya müsait bünyeleri de az suçsuz sayılmaz.

Hitler faşizminin yenilgisinde destansı direnişler yaratan partizanların yurdudur bahse konu edilen coğrafya. Öyle ki kim tarihçiler, özellikle de Alman emperyalizminin bölgeye ilişkin kışkırtıcı tavrını bu tarihsel dönemin intikamı olarak değerlendirmekte ve o dönemin politik hedeflerinin güdüldüğüne işaret etmektedirler. Çok haksız da sayılmazlar, lakin Hitler faşizminin Kosova ile olan ilişkileri bugün Alman emperyalizmi için devri-miras olarak görülmektedir. Tıpkı Ukrayna ve Baltık bölgesinde olduğu gibi...

Avrupa Birliği, Balkan ülkelerinin en stratejik altyapı tesisleri başta olmak üzere birçok alanını sermayenin zoruyla ele geçirmiş bulunuyor. Özellikle Yugoslavya'nın parçalanması ile ortaya çıkan devletler için bu süreç çok hızlı gelişti ve bir oldubittiyle vahşi kapitalizmin işgali yaşandı. Bu süreç hala da bir şekliyle devam ediyor. Bu ülkelerde daha çok Alman burjuvazisi etkindir ve bölgeyi arka bahçesi olarak görmektedir. Alman sermaye sınıfı AB projesini Kıta Avrupa'sına hükmetmenin bir aracı olarak da değer-

lendirmektedir. En azından kendisini "süper güç" haline getirmenin hazırlıklarını tamamlayıncaya kadar Birliğin yaşaması için elinden geleni esirgemeyecektir.

Avrupa kıtası, tarihinin savaşız geçen en uzun dönemini yaşamaktadır ve bu süre içinde biriken sorunlar ancak bir yeni yıkımla onarılabilecek bir karakter kazanmıştır. Beklenmedik bir anda bu birliklerin nasıl yıkıldığına ve dün "canı ciğer kuzu sarması" olanların nasıl topla tüfkle birbirini kovaladığına çok geçmeden tanıklık etmek şaşırtıcı olmayacaktır. Emperyalist ülkelerin ve blokların kendilerini yeni bir hesaplaşmaya hazırladığı evrelerde var olan sorunlar çözülmez, bilakis bir gün ihtiyaç olur babında el altında tutulurlar. Yerel düzeyde Sırbistan ve Kosova arasındaki anlaşmazlıklar, daha genel düzlemde ise Balkanlar coğrafyasındaki etnik meseleler bu kategoriye girmektedirler.

Balkanlar'ın neredeyse tamamı milliyetçi etnik akımların iktidarda olduğu bir süreci yaşıyor. Sırbistan ve Kosova'da ise tartışmalı sınırlar ve savaşın yarattığı acı sonuçlar iç politikada milliyetçi akımların fazlası ile güçlenmesine yol açmıştır. Ne var ki yıllardır iktidarda olan bu akımların toplumsal sorunlara ilişkin geliştirebildikleri tek bir çözümleri olamamıştır. Başta ekonomik kriz ve onun yarattığı işsizlik, yoksulluk, kayıt dışı ekonomi ve yozlaşmış siyaset aygıtı bu akımların biriktirdikleri ve geleceğe devredecekleri biricik mirasları olacaktır. Son dönemlerde mafyanın kara para aklama mekanına dönüşen Kosova gerçek anlamda iflas etmiş bir devlettir. Nihayetinde Balkan coğrafyası bazı istisnalar dışında neredeyse hemen tamamı yıllardır aynı sorunlar yumağıyla boğuşup duruyor.

Bir başka önemli ayrıntı da şudur: Zengin AB ülkelerinin ucuz emek deposu olarak kullanılan Kosova Arnavutları

yabancı göçmen emekçiler arasında en fazla aşağılanan ve hor görülen kesimi oluşturmaktadırlar. İkinci Dünya Savaşı'nda, 1943-1945 yılları arasında Alman faşizminin işgali altında olan Kosova Arnavutları, SS generalleri tarafından şöyle aşağılanırlardı: "Kosova Arnavutları yalancı oldukları kadar hırsız ve güven duyulmayacak kadar da haindirler." Ve bu düşüncede hala da bir milim değişiklik yoktur. Bu kısa özet aslında emperyalizmin mazlum halklar için neler hissettiğini ve neler vadedeceğini anlatmaktadır.

Dünya halklarının başına bela edilmiş Hitler faşizminin 75. yılı geride kalırken, aynı belayı yeniden bir başka şekilde hortlatmanın telaşında olan geric sermaye düzeni için bu tür çatışma alanları vazgeçilmezdir ve bunlara her dönem için ihtiyaç duyulur. Bugün de sorun kesinlikle Sırbistan ve Kosova arasındaki sorunlara çözüm yaratmak değil, aksine, bu halklar arasındaki yapay birtakım sorunları kullanarak kirli egemenlik ilişkilerini pekiştirmektir.

Her şeye rağmen, yüzyıllardır iç içe geçmiş ve yarım asırlık bir Yugoslavya deneyimiyle en azından barış içinde yaşamış halklar, kirli emperyalist çıkarların basit oyuncakları haline gelmemeliydiler. Ama bunların hepsi ne yazık ki son çeyrek yüzyılda yaşandı ve hala da yaşanıyor. Emperyalist-kapitalist sistemin içine girdiği derin bunalım hali, başta işçi ve emekçi kitleler olmak üzere ezilen halklar için de yepyeni ufuklar açacak ve onları dünya komünist hareketinin bir parçası haline getirecektir. Ezilen mazlum halkların kurtuluşu emperyalistlerin başkentlerinde değil, yoksul işçi ve emekçilerin yaratacakları özgürlük meydanlarında gerçekleşecektir. O meydanlarda dalgalanacak olan kızıl bayrak ise özgürlüğü, eşitliği ve kardeşliği simgeleyecektir.

Kapitalist sistemde beslenme ve bağışıklık sorunu

U. Aze

Salgın hastalık yaşadığımız bugünlerde bağışıklık sisteminin güçlü tutulması konusu sıkça dile getiriliyor. Bağışıklığın güçlü olması ile beslenme arasında dolaysız bir bağ olduğu herkes tarafından bilinir. Tersten bir okuma yaptığımızda ise, çoğu hastalığın arka planında yanlış beslenme alışkanlıkları olduğu çıkarımını yapabiliriz. Tokluktan ölenlerin sayısı açlıktan ölenlerin sayısından daha çok olduğu bir çağda yaşıyoruz. Obezite, kalp-damar hastalıkları, diyabet, kolesterol, Alzheimer ve daha sayılabilecek birçok hastalık aslında kapitalizmin bize dayattığı yaşam tarzlarından kaynaklı oluyor. Sağlıklı ve güvenli gıdadan bahsetmeden önce, beslenmenin ne olduğunu açmakta fayda var.

Beslenmek, ağız tadıyla doymak ya da doyumsuzca yemek yemek değil elbette. Gıdalar, vücuda gerekli olan enerjinin üretilebilmesi için kullanılan temel yakıtlardan biridir. Sindirim olayı ağız, yemek borusu, mide ve bağırsak ile sonlanmaz. Bağırsakta emilen parçalanmış, molekül hale getirilmiş besinler kanla birlikte hücrelere taşınır. Organizmanın en küçük yapı birimi olan hücrelerin içinde mitokondri ismi verilen enerji üretim santrali de diyebileceğimiz bir organel (hücre içi yapılar) vardır. Mitokondrilerde de oksijen yardımı ile besin molekülü ATP adı verilen enerjiye dönüştürülür. Ve bütün bu canlılığın sürdürülmesinin nedeni olan ATP'ler depolanmadığı için, bu süreç hep devam etmelidir. ATP varsa can vardır, yoksa organizma yaşamsal metabolik faaliyetlerini yerine getiremediği için ölür. ATP molekülünün üretimi sırasında her santralde olduğu gibi atıklar oluşur. Bu atıklara da serbest radikaller denir. Serbest radikallerin yeterince temizlenememesi sonucu hücresel düzeyde başlayan tahribat, o hücrelerin bulunduğu organda devamında daha da ağır tahribatlara neden olabilmektedir. Bu yüzden hücreye gönderilen yakıtın kalitesi önemlidir. Daha çok serbest radikal açığa çıkartacak besin tüketimi bir zaman sonra mitokondriyi işlevsiz hale getirir.

Bir örnek üzerinden anlatmak açıklayıcı olacaktır. Biyokimyada gıdaların kalitesini anlatmak için kullanılan bir değer var: ORP (Oksidasyon Redüksiyon Potensiyeli) yani oksidasyonu redüktüre eden

Kapitalizmde milyarlarca işçi ve emekçinin yoksulluk ve yoksunluk koşullarında bağışıklığını güçlü tutabilmesi, ailesi ile birlikte sağlıklı bir yaşam geçirmesi ne kadar mümkündür?

bilme gücü. Vücudumuz dışarıdan aldığı besinleri enerjiye dönüştürürken oksitlenir. Doğal bileşimi bozulan bir besinin oksitlendirme oranı yükselir. Bunu anlatmak için bir bademin serüvenine bakalım. ORP değerleri açısından: Frik çağla (-230), kurutulmuş (-80), bir gece suda bekletilmiş (-180), kavrulmuş (+200), çifte kavrulmuş (+400). Bu eksi ve artılar şu anlama geliyor: +200 demek 200 çöp (serbest radikal) getirir. -230 ise 230 çöp temizleme özelliği var anlamına gelir. Bir gıdanın başına gelenlerin etkisi vücudumuzda böyle karşılık buluyor. Gıdalar kapitalist endüstrinin çarklarından geçtikçe besleme özelliğini yitirerek vücuda zarar verici toksinler üretmeye başlıyor. Bunun sonucu pek çok hastalık ortaya çıkıyor.

Gıdaların canlılığı ve tazeliği güneş ışığına bağlı ama bu konuya girmeden önce çarpıcı bir örnek vermek yerinde olacaktır. 1945 yılında Kronprinz Wilhelm isimli, 2000 mürettebatlı bir gemi bir yıllık göreve çıkmıştı. O gemide 6 ay içerisinde 111 kişi hayatını kaybetti. O dönemki tıp bilgisi ölümler skorbitten kaynaklı dedi ancak bugünkü bilgiler sonrasında olayın başka türlü bir açıklaması yapıldı. O gemide hiç canlı gıdanın olmadığı, yiyecek

her şeyin konserve olmasından kaynaklı ölümlerin yaşanmış olduğu belirtildi. Taze sebze, meyve, et yoktu. Bozulmasınlar diye konserve tercih edilmişti. Sonuç ise tam bir facia oldu.

Doğa canlıdır, dinamik süreçlere bağlıdır ve farklı etkileşimler içerisindedir. Doğanın bir parçası olan biz insanların da çeşitli etmenlerle sarmalanmış olduğunu unutmamak gerekir. Kapitalizm doğayla insan arasındaki ilişkiyi kârın ve sömürünün konusu haline getirir. Kapitalist efendiler böylece emeğini azgınca sömürdüğü işçi ve emekçilerin ne yiyeceğine de kendisi karar verir.

Beslenmeyi hücresel düzeyde gözlemledik daha da derine inip atomik düzeyde neler olduğuna dahi bakılabilir. Bunun sonucunda, en nihayetinde enerjinin dönüşümü ve döngüsünün hikâyesine varmış oluruz. ATP'nin üretimi Elektron Taşıma Zinciri (ETZ) denilen bir süreçle gerçekleşir. Elektronları ise ışığı besine çeviren bitkilerden ya da bitkiyi yemiş hayvanlardan alıyoruz. Antioksidan besinler örnek verilirken mor renkli meyve ve sebzelerden daha çok bahsedilir. Bunun temel nedeni de mor ışığın yüksek frekanslı olması yani daha fazla

elektrona sahip olmasıdır. Mor renkli gıdaların sağlıklı olması bundan kaynaklıdır. Oksidasyon azaltıcı besinlerdir. Tüm bu beslenmenin gerisinde enerji akışı olduğunu görüyoruz.

Peki, tükettiğimiz gıdalar ne durumda? Kapitalist endüstriyelleşme ile dünya nüfusunun önemli bir oranının artık kentlerde yaşadığı ve ürünlerin çoğunun marketlerden alındığı bir zaman dilimindeyiz. Hazır, işlenmiş, paketli ürünlere hem ulaşım kolaylığı hem de her bütçeye uygun çeşitlilikte ürünlerin yer aldığı bu rafların, insanları gerçek manada beslediğini iddia edebilir miyiz? Hele ki gıda sektörü tekellerinin kendi kazançlarını hesapladıkları kapitalist sistemde, onların ürünlerini satın almak zorunda kaldığımız bir durumda? Yaşam tarzımızı doğrudan onlar belirliyorlar. Kentte yaşayan bir sanayi işçisi kendi ürününü, olmayan bahçesinde yetiştiremez. Marketlere, paketlenmiş kalitesiz ürünlere mecbur bırakılır. Bunlarla birlikte bilinmesi gereken bir gerçek var. Paketli ürünlerin çoğuna rafine, yani işlenmiş, molekülleri ile oynanmış şeker eklenmektedir. Tuzlu krakerlerden, ketçaplara, tavuk soslarından meyveli yoğurtlara

kadar çoğu üründe katkı maddelerinin yanında bir de rafine şeker katılıyor. Maliyeti düşüren rafine şeker hem lezzeti artırıyor hem de bağımlılık yapıyor. Rafine şekerin ve uyuşturucu maddelerin beyinde uyardığı noktaların aynı olduğu çoktandır biliniyor. Ayrıca gıda tekellerinin başında gelen Coco Cola ve Cargill'in bu konudaki işlevine parmak basılabilir. Bilindiği gibi uzun bir süre boyunca fazla kiloların, obezitenin tek suçlusuz yağlar olarak kabul edildi. Hatta yağsız, az yağlı ürünler sektörü oluştu. Bir üründen yağı çıkarınca lezzeti azalıyor diye bu besinlere şekeri basarak hazır gıda tüketimini artırdılar. Yağ ve şeker arasındaki kavgada yağın suçlu bulunması konusunda raporlar yazıp, dünyaya kabul ettiren bilim insanlarının sponsorlarından birinin Coco Cola olması ise hiçte şaşırtıcı değildir. Gıda tekelleri ile ilaç tekelleri bu tabloda kol kola çalışıyorlar. Obezitenin çok yüksek olduğu Amerika'da virüsten ölenlerin büyük çoğunun obez olması tesadüf değildir. Kapitalizmin sözcüleri salgın günlerinde bağımsızlık sistemini güçlü tutun diyerek ikiyüzlülük yapıyorlar. Gıdaları tahrip etmiş olmaları yetmezmiş gibi ve utanmazca 'sağlıklı' alternatifler de yüksek fiyatlarla etiketlenmektedir. Sağlıklı alternatif olarak sunulan organik vb. ürünler de aynı kapitalist çarklardan geçtikleri için 'sağlıklı' olmaktan uzaktır.

Öte yandan bağımsızlık sisteminin güçlü olması yalnızca sağlıklı beslenmekle ilgili de değildir. Dengeli ve yeterli uyku düzeni, stresi yönetme koşulları, doğayla uyumlu bir yaşam tarzı, sağlıklı çevre ve barınma imkânları gibi başka faktörlere de bağlıdır. İşçi ve emekçilerin bunların hiçbirine kapitalizmde ulaşması ise mümkün değildir.

Gıda sektörünün dünyada yaratmış olduğu bu korkunç manzaranın değiştirilmesi hayal değildir. Bunun için beslenmenin doğa ve insan sağlığına uygun bir hale getirilmesi için çetin bir mücadele vermek şarttır. Ancak egemen kapitalist anlayış defedilmeden herkesin sağlıklı beslenmesi ve gerçek anlamda gıdaya ulaşılması imkânsız olduğunu unutmamak gerekir. Bu da insanca bir yaşam için sosyalizm mücadelesini büyütme ve kapitalizmin yıkılması ile mümkün olacaktır. Sağlıklı beslenme için mücadele insanca bir yaşam mücadelesinin vazgeçilmez ve yaşamsal bir parçası olmak zorundadır.

Sefalet ücretlerine ve ağır çalışmaya mahkûm edilen işçi ve emekçiler açısından gıda güvenliği, emeğin korunma mücadelesinin önemli bir talebidir. Çünkü sağlıklı beslenme insanca bir yaşam için şarttır.

Korona salgını, çekirge istilası ve açlık tehlikesi

A. Vedat Ceylan

Dünyanın yoksulları, işçi ve emekçiler yeni bir açlık tehlikesi ile karşı karşıyalar. Korona salgınının dünyanın çeşitli bölgelerinde yarattığı gıda sorununa bir de çekirge sürülerinden kaynaklı açlık tehlikesi eklendi. Çekirgeler geçen yıl da salgın benzeri bir dinamikte geniş bir alana yayılarak ürünleri yok etmişlerdi.

Yeni çekirge sürüleri de Afrika'da milyonlarca yoksul insanın gıda ürünlerini yok edebilecek kapasiteye ulaşmış bulunuyor. Kıtalararası yolculuğa çıkan çekirge sürüleri agresif, yok edici ve yıkıcılar. Olağanüstü üreme ve hayatta kalabilme kabiliyetine sahipler. Uçma kabiliyeti çok da gelişmemiş olan çöl çekirgesi sürüleri milyarlarca çekirgeden oluşuyor. Her üç ayda bir ürüyorlar ve her yeni nesil sürü bir öncekinden yirmi kat daha büyük bir hacme ulaşabiliyor. Devasa büyüklükteki sürüler kontrolsüz bir şekilde çoğalarak yayılıyor ve önlerine çıkan besin kaynaklarını hızla tüketiyorlar.

Konunun uzmanları onlarca yıldır sürekli üreyip çoğalarak devasa sayılara ulaşan çekirgelerin yarattığı salgınının daha da büyüyeceğine ve henüz zirveyi bulmadığına işaret ediyor ve uyarıyorlar: *"Daha çok ve daha büyük sürüler, önümüzdeki yıllarda küresel Güney'deki tüm hasatları muhtemelen yok edebilecektir."* Çekirge salgınından en çok Afrika kıtasının kuzeydoğusunun etkilenerek zarar göreceğine işaret ediliyor.

Küresel ısınma, savaş ve çekirgeler Çöl çekirgeleri normalde çöllerde yalnız bir hayat sürüyorlar. Çorak ve kurak iklim, büyük sürüler halini almalarının önünde engel olduğu için, büyük sürüler nadiren görülüyor. İklim değişikliği ve küresel ısınma nedeniyle daha sık görülen çöl fırtınaları ilk olarak 2018 yılında Arap Yarımadası'nın güneyinde büyük çekirge sürülerinin yayılmasına yol açtı.

Çekirgelerin sıklıkla görüldüğü Yemen'de, savaş ve iç savaş nedeniyle çekirge sürülerine karşı önlem alınmadı. Yemen'den yayılan ilk sürüler, 2019'da İran üzerinden Türkiye, Pakistan ve Hindistan'a, güçlü muson yağmurlarının da yardımıyla daha çok üreyerek ve rüzgârdan yararlanarak kuzeydoğuya yöneltiler. 2019'un ikinci yarısında, çekirge sürüleri nemli kasırgaların yardımıyla güneybatı Afrika'ya ulaştı. Savaş ve iç savaşta parçalanmış Somali'de bir önlemlerle karşılaşmadan üremelerini sürdürdüler. Oradan da Kenya, Uganda ve Tanzan-

ya'ya yayıldılar.

Doğu Afrika'daki bu ilk çekirge dalgası, hasadın toplanmış olmasından dolayı çok fazla bir zarara yol açmasa da tehlike büyüktü. Çoğu sürüler bölgede kaldı ve üremek için yumurta bıraktılar. Oluşan her yeni sürü, yüzlerce kilometrekarelik alanı istila edebilecek güce ulaştı. Kenya'da 2.400 kilometrekarelik bir alanı kaplayan sürüler tespit edildi.

Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü (FAO) temsilcisi Keith Cressman, *"Yeni sürülerin, 2020'nin Haziran ayının sonuna doğru, yani hasat sezonunda, zaten açlıkla boğuşan Sudan'a gelmesi bekleniyor"* diyerek tehlikeye işaret ediyor ve Somali, Etiyopya ve Eritre'deki verimli alanların da istiladan etkileneneğini belirtiyor.

Suudi Arabistan'dan Yemen'e, oradan Afrika Boynuzuna, Hindistan'a ve hatta Çin'e kadar yayılabilecek sürüler oluşmaya devam ediyor. Doğu Afrika'daki yayılmayı önlemek veya en azından kontrol altında tutmak için sadece birkaç haftanın kaldığı söyleniyor. İstilayı engelleyebilmek için muazzam bir gücün seferber edilmesi gerekiyor. FAO'ya göre, korona salgını nedeni ile kapasiteleri zaten daralan Afrika ülkelerinin, böylesi bir çekirge istilasıyla kendi başlarına başa çıkabilecekleri mümkün görünmüyor.

Çekirge istilasıyla mücadele ve gıda güvenliğini sağlamaya yönelik küresel önlemler FAO tarafından koordine edilmektedir. FAO'nun Doğu Afrika'daki ekibinin başkanı Cyril Ferrand, Somali, Etiyopya ve Kenya'da şu anda en çok etkilenen bölgelerdeki zorlukları şöyle anlatıyor: *"Böcek ilacı teslimatında gecikmeler yaşıyoruz ve bu, istilacı çekirge sürülerinin daha çok üreyerek işimizi zorlaştırmasına neden oluyor."*

Korona salgını nedeni ile milyarlarca insan zaten açlık tehlikesi ile karşı karşıya. Doğanın hoyratça sömürülmesi ve talan edilmesine ek olarak, emperyalistler tarafından dünyanın birçok bölgesinde sürdürülen savaşlar, vekalet savaşları, iç savaşlar açlık tehlikesini daha da büyütüyor. Emperyalist kapitalizm, korona salgınında olduğu gibi, bir çekirge istilasına karşı önlem alma becerisinden de yoksun. Ekolojik dengeleri bozan emperyalist kapitalizm, salgın hastalıkların yayılmasından istilacı çekirge sürülerinin çoğalmasına, sağlıklı besin kaynaklarının hoyratça yok edilmesinden açlık ve

yoksulluğun küreselleşmesine dek tüm musibetlerden birinci dereceden sorumludur.

ÇEVRE SORUNU VE MARKSİSTLER

Çevre sorununu mevcut sistemden bağımsız bir sorunmuş gibi ele alan düzen içi reformist akımlar, her şeyden önce bu gerçeği görmezden geliyorlar. Oysa bir yanda aşırı üretim ve lüks tüketim diğer yanda savaş, işsizlik, yokluk, yoksulluk, açlık ve sefalet yaratan kapitalizm, doğa tahribatı ve ekolojik dengelerin bozulması demektir. Kapitalizm, kendisi ile birlikte insanlığı da yok oluşu sürüklüyor. Bugün yaşadığımız her felaket, içten içe çürüten kapitalist dünya düzeninin son kullanım tarihinin çoktan geçtiğini ve yıkılmayı beklediğini her gün yeniden gösteriyor.

Dolayısıyla doğaya karşı sorumluluk marksist bakış açısına sahip olmayı gerektirir. Tersinden, marksist olmak da aynı zamanda çevreci olmayı gerektirir. Her ne kadar anti-marksist çevreciler ve çevreye duyarsız "marksist" gruplar olsa da... Son yıllarda çevrecilerin marksist, marksistlerin çevreci yaklaşımları tesadüf değildir. Kapitalist sistem çevre sorunu, ekolojik dengelerin bozulması ve doğal felaketlerin doğrudan sorumlusu olduğu için, iki akımın artan biçimde birbirlerine yaklaşmaları ve giderek örtüşmeleri olağandışı değildir, elzemdir. Bu yaklaşımlardan birinin eksikliği, ikisinin başarısızlığı demektir. Marksist önderlikle işçi sınıfı, ekolojik dengelerin bozulmasına karşı mücadelede küresel liderliği ele almadığı sürece ne insanlığın kurtuluşu sağlanabilir ne de doğanın talan edilmesinin önüne geçilebilir.

Zira kapitalizmi yıkacak yegâne güç işçi sınıfıdır. İşçi sınıfı, yaşanabilir başka bir sistemin kurulabileceğini, Paris Komünü deneyiminden itibaren pratikte defalarca da kanıtlamış bulunuyor. Haksızlığın son bulması, doğamızın yeniden yaşanabilir hale gelmesi, açlık, yokluk ve yoksulluğun olmadığı bir düzenin kurulması ancak emekçi katmanları önderliği altında birleştirmiş işçi sınıfının devrimci mücadelesiyle başarılabilir. Yeter ki işçi sınıfı buna inansın ve "küllerinden yeniden doğmak üzere" üzerindeki ölü toprağı silkesin...

- Veriler BM Gıda ve Tarım Örgütü raporundan...

Nazım Hikmet,

Ahmed Arif,

Orhan Kemal...

**Devrim ve sosyalizm
mücadelemizde
yaşıyorlar!**

